

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

C-uppsats

Tillit till religiösa samfund

En undersökning gällande människors tillit till religiösa samfund och deras ledande figurer

Författare: Elias Mårtensson
Handledare: Gustav Larsson
Examinator: Torsten Löfstedt
Termin: HT19/VT20
Ämne: Religionsvetenskap
Nivå: Grundnivå (15HP)
Kurskod: 2RKÄ2E

Abstract

This paper aims to show how trust in four different religious institutions and their religious leaders varies depending on the age and national background of the respondents. Sweden is reportedly one of the most secularized countries in the world as well as a country with remarkably high generalized trust which makes it interesting to see how people trust religious institutions and religious leaders. Studies have been conducted on how people trust in religious institutions and religious people earlier but have shown varied results. Some studies have shown that people trust religious people more than non-religious people while other studies have shown the reverse. The basis for this paper have been a survey about trust and religious institutions which was answered by 205 people of varied age and national background. The study showed that people trust the Church of Sweden and their priests more than any other religious institution and religious figures. It also showed that the national background did not seem to affect the level of trust in any significant way. It also showed that the older you are the more likely it is that you trust religious institutions. What this paper also brings is a theory that people trust more in religious institutions and religious figures that share similar cultural heritage and attributes as the respondent themselves.

Nyckelord

Allmän tillit, Partikulär tillit, Population, Respondenter, Religiösa samfund, Religiösa ledare, Rabbiner, Präster, Imamer, Pastorer, Socialt kapital, O/beroende variabel.

Tack

Tack alla som hjälpt mig med uppsatsen och stort tack Elisabet Flennemo, Oscar Fransson, Frida Lanås och Eva Mårtensson för att ha hjälp till att dela enkäten vidare och få in över 200 svar. Jag vill även tacka Gustav Larsson för god handledning under uppsatsperioden med informativa och lärorika tips och knep. Till sist vill jag tacka mina goda kurskamrater för goda samtal och diskussioner under arbetsperioden.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	<i>Problemformulering</i>	3
1.2	<i>Syfte</i>	4
1.3	<i>Frågeställningar</i>	4
2	Tidigare forskning	4
2.1	<i>Tillitsmätningarnas utgångsläge</i>	5
2.1.1	<i>Tillitsmätningars utgångsläge problematik</i>	7
2.2	<i>Religiositets otydliga påverkan på tillit</i>	8
2.3	<i>Sekularisering</i>	8
3	Källmaterial	9
3.1	<i>Avgränsning</i>	10
4	Teoretisk utgångspunkt	10
4.1	<i>Grounded Theory</i>	10
4.2	<i>Begreppsdefinitioner</i>	11
4.2.1	<i>Tillit</i>	11
4.2.2	<i>Religiösa samfund och religiösa ledare</i>	12
5	Metod och Genomförande	13
5.1	<i>Kvantitativ metod</i>	13
5.1.1	<i>Metodens för- och nackdelar</i>	14
5.2	<i>Enkät</i>	15
5.3	<i>Sammanställning av data och kodning</i>	16
6	Undersökning och Resultat	18
6.1	<i>Populationsinformation</i>	18
6.1.1	<i>Populationens könsfördelning på ålder</i>	18
6.1.2	<i>Populationens nationella bakgrund beroende på ålder.</i>	19
6.2	<i>Allmän och partikulär tillit samt religiositet.</i>	19
6.2.1	<i>Allmän tillit från ålder och nationell bakgrund</i>	20
6.2.2	<i>Partikulär tillit från ålder och nationell bakgrund</i>	22
6.2.3	<i>Religiositet</i>	25
6.3	<i>Tillit utifrån Ålder</i>	26
6.4	<i>Tillit utifrån Nationell bakgrund</i>	32
7	Analys och Slutsatser	38
7.1	<i>Resultatsammanställningar</i>	
7.1.1	<i>Tillitsnivå skillnader mellan Svenska kyrkan och övriga religiösa samfund och deras religiösa ledare</i>	39
7.1.2	<i>Tillitsnivå skillnader inom olika religiösa samfund och deras religiösa ledare beroende på ålder</i>	40
7.1.3	<i>Tillitsnivå skillnader inom olika religiösa samfund och deras religiösa ledare beroende på nationell bakgrund</i>	42
7.2	<i>Resultatens anledningar och orsaker</i>	43
7.3	<i>Teori</i>	46
8	Didaktisk reflektion	47
9	Avslutning	47

1 Inledning

Hög tillit är något som Sverige har en unik ställning i jämfört med andra länder. I studier gjorda av World Values Survey och SOM-institutet (SOM står för samhälle, opinion och media) visar Sverige och de andra övriga nordiska länderna på en hög mellanmännisklig tillit. Flera studier har gjorts för att förklara förekomsten av och användningen av tillit i samhällen. Rothstein och Holmberg till exempel säger sig kunna fastställa att hög tillit bidrar till att samhällets funktioner som infrastruktur och annat fungerar väl (Rothstein och Holmberg 2015: 37). Hög social tillit tros även bidra till bättre ekonomisk tillväxt i ett land enligt Berggren och Bjørnskov och även att invånarnas välmående blir högre, än i länder med lägre social tillit (Berggren och Bjørnskov 2011: 459).

Tillit är även något som är viktigt när det kommer till religion. När det kommer till religion finns det åtskilliga studier som visar att flera olika saker kan leda till religiositet och medlemskap i religiösa församlingar. När det kommer till hur religiositet påverkar tillit och tillit påverkar religiositet är det ett ganska nytt forskningsområde och kan delas upp i olika kategorier. Det kan delas upp i forskning som tittat på tillit och religion från makroperspektiv, forskning som tittat på microperspektiv där intervjuer har varit den huvudsakliga metoden och forskning som varit individbaserad med olika tillitsbaserade experiment (Berggren och Bjørnskov 2011: 461).

Sverige räknas som ett av de mest sekulariserade länderna i det sekulariserade Europa (Davie och Woodhead 2009: 525-527). Därför blir det även intressant att se ifall den höga generella tilliten som anses finnas här även hör till religiösa samfund och religiösa ledare. Enligt Berger är medlemsantalet i Svenska kyrkan hög till följd utav den har varit kopplad till staten och nationen och därav kunnat utnyttja makt vilket gjort att människor stannat kvar i Svenska kyrkan (Berger 1990: 130-131).

Den forskning som tidigare gjorts i frågan ifall religiositet bidrar till högre tillit eller ifall den har någon påverkan överhuvudtaget är varierad och har lett till olika resultat. En annan intressant fråga är ifall ålder på individer och deras nationella bakgrund påverkar människors tillit till olika religiösa samfund och deras religiösa ledare. Det visar sig enligt Mångfaldsbarometern (2018: 45) att äldre har en lägre tolerans mot mångkulturalitet och mot andra religioner. Det blir därav intresse att se om det hör ihop med den tillit som ges till religiösa samfund. Andra studier visar på hur äldre har en högre tillit till etablerade institutioner i Sverige, det visar på varierade och betydelsefulla data som är intressanta att fortsätta studera (Holmberg och Rothstein 2015: 41). Denna uppsats syftar i huvudsak till att få svar på om ålder och nationell bakgrund kan tänkas ha en påverkan på tillitsgraden människor har till olika religiösa samfund och deras religiösa ledare. Den syftar dock även till att försöka förklara varför tillitsgraden till olika religiösa samfund ligger på den nivå den gör utifrån de variabler som prövas i undersökningen. Metoden som används för uppsatsen är kvantitativ där en enkätundersökning med knappt 20 frågor har delats ut på det sociala mediet Facebook för att få in svar. Frågorna var formade på liknande sätt som tillitsfrågorna och religionstillhörighetsfrågorna på SOM-institutets nationella undersökning för att underlätta kodningen av svaren som kommit in.

Uppsatsen kommer vara uppdelad genom att först redovisa syftet, problemformuleringen och frågeställningarna. Efter det går det vidare med att ta upp tidigare forskning som är användbar för uppsatsen. Avsnittet "Källmaterial" kommer därefter för att visa på vilket material som använts till uppsatsen. Därefter redogörs det för vilken teoretisk utgångspunkt som ligger till grund för uppsatsen och analysen av källmaterialet. Vidare kommer sedan metod och genomförande för att redogöra för hur arbetet med uppsatsen gått till. Efter det kommer själva undersökningen och dess resultat där all data som är väsentlig för uppsatsen kommer tas upp för att sedan vidare analyseras och

förklaras mer utförligt. Sedan kommer en didaktisk reflektion som visar hur den kan användas i utbildningssyfte för att till sist sammanställas i en kort avslutning.

1.1 Problemformulering

Tidigare studier i detta ämne har fokuserat på hela länder eller avgränsade undersökningar inom ett land bland till exempel hinduer och muslimer i Bangladesh (Johansson, Mahmud och Martinsson 2005). I de studierna är respondenterna utspridda i ålder, med så väl yngre som äldre människor deltagande i undersökningarna. Det gör att variationerna i tillit kan bero på ålder. I Sverige görs den återkommande studien *Mångfaldsbarometern* av Högskolan i Gävle och har i deras senaste upplagan visat på att toleransen mot religiös mångfald minskat jämfört med tidigare undersökningar (*Mångfaldsbarometern* 2018: 4). Det faktumet gör det intressant att studera hur tilliten till de olika religiösa samfund ser ut och ifall det finns en korrelation med minskad acceptans för religiös mångfald.

Studier har även gjorts som visar att respondenter tolkar begreppet tillit olika och oftast annorlunda från hur forskarna vill. De flesta tillitsundersökningar ämnar ta reda på människors allmänna tillit vilket handlar om den tillit människor har till personer de aldrig tidigare träffat. Karl Loxbo visar dock att oftast använder sig människor av kognitiva genvägar vid tolkning av frågan om tillit till människor i allmänhet och istället har de i åtanke den partikulära tilliten, det vill säga den tillit som människor har till personer de känner/liknar (Loxbo 2014: 84). Människor visar enligt Loxbos studie på en högre tillit till människor med liknande kulturell och etnisk bakgrund än till dem med en annan kulturell eller etnisk bakgrund än respondenten. De faktum att ålder, kulturell och etnisk bakgrund har en påverkan på tillit gör att en studie av människors tillit till religiösa samfund och deras religiösa ledare blir av intresse för att se om till exempel yngre människor eller människor som har

svensk nationell bakgrund litar mer på Svenska kyrkan än andra religiösa samfund och deras religiösa ledare.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att ta reda på hur tillitsgraden är bland människor gentemot olika religiösa samfund och deras ledande religiösa figurer. De två variabler som används i uppsatsen för att se eventuell påverkan på graden av tillit är ålder och nationell bakgrund.

1.3 Frågeställningar

För att på ett enkelt sätt kunna svara på syftet med uppsatsen har följande tre frågor tagits fram.

- Vilken nivå av tillit har människor gentemot olika religiösa samfund och deras ledande religiösa figurer?
- Hur påverkar åldern på respondenten graden av tillit till olika religiösa samfund och ledande religiösa figurer?
- Påverkas tillitsgraden till religiösa samfund och deras religiösa ledare om respondenten har svensk nationell bakgrund eller har en annan nationell bakgrund än svensk?

2 Tidigare forskning

Det finns forskning kring sambandet mellan religiositet och tillit. Den forskning som kort sammanfattades under problemformuleringen har visat på olika resultat som att religion kan ha ett negativt samband med människors tillit men även att religion har ett positivt samband på människors tillit. Det finns även mycket forskning som visar på att tillitsundersökningar inte alltid är de lättaste att tolka då frågorna inte alltid visar den allmänna tilliten utan istället visar tilliten till människor som "liknar" en själv (Loxbo 2014: 70). Vad som också visats är att i områden som är i huvudsak etniskt homogena är tilliten högre än i områden som är heterogena. Robert Putnam (2007: 141–143)

visar att viss forskning kan tyda på att etnisk heterogenitet kan leda till ökad tillit men i huvudsak leder det till lägre social tillit och försämrat socialt kapital. Det sociala kapitalet är det som underlättar dagliga aktiviteter i ett land. Exempel på gott socialt kapital är hög rättssäkerhet, tillit och fungerande offentliga institutioner.

Jag kommer inledningsvis presentera forskning om undersökningar kring tillit för att visa på hur tillits kan mätas och den problematik som finns kring tillitsmätningarna. Uppdelningen med att det finns forskning som visar på två olika samband mellan tillit och religiositet kommer tydliggöras. Den uppdelning som finns kring religiositet är huruvida tillit påverkas på ett negativt sätt (att religiositet leder till lägre tillit) och på forskning som visar att religiositet påverkar tillit på ett positivt sätt (att religiositet leder till högre tillit).

2.1 Tillitsmätningarnas utgångsläge

Återkommande görs undersökningar om sociala värderingar och socialt kapital i åtskilliga länder. De bygger oftast på enkätundersökningar som skickas ut till slumpmässigt utvalda personer i ett land för att kunna få en bra spridning och svarsfrekvens. I Sverige gör exempelvis SOM-institutet undersökningar kring tillit och andra sociala samhällsfrågor varje år (SOM-institutet, 2020.). European Values Study är en annan undersökning som görs över hela Europa och sammanställs vart nionde år (European values study, 2017). Frågorna i enkätundersökningarna som ligger till grund för mätningarna följer alla samma gemensamma utformningar. De brukar alla vara en variation av frågan som World Values Survey använder sig av vilket är: *”Generally speaking, would you say that most people can be trusted or that you need to be very careful in dealing with people?”* Den ger sedan svarsalternativ från noll till tio där noll är att man måste vara försiktig i sin tillit till individer och tio att man kan lita på individer fullt ut (Banerjee 2016: 2).

Vad som visats med de tidigare undersökningarna som finns angående tillit är att en högre utbildning och högre religiöst engagemang har ett positivt samband på tilliten till institutioner (Miles-Touya, Mussio och Máximo Rossi 2015: 11-12). Miles-Touya, Mussio och Rossi visade med sin undersökning att denna korrelation med utbildning och religiöst engagemang endast har en positiv påverkan på tilliten till institutioner när de är separata (det vill säga att när bägge variablerna är höga finns inte den positiva påverkan kvar). Människor som uppvisar en hög utbildningsnivå och hög grad av religiositet visar på ett negativt samband kring tilliten till institutioner och en oväsentlig förändring kring graden av tillit till andra människor (Miles-Touya, Mussio och Máximo Rossi 2015: 10-12).

I en undersökning gjord i Malaysia har det gått att utmäta att människors religiositet och religion påverkar grupper positivt i den bemärkningen att samarbetet förbättrades (Hoon Chuah, Gächter, Hoffmann och Tan 2016: 281). En intressant del i undersökning var att de kunde se att människor som hade en högre religiositet än andra inte hade en högre tillit till andra människor men att andra människor hade en högre generell tillit till människor som hade en stark religiositet (Hoon Chuah, Gächter, Hoffmann och Tan 2016: 281). I en kontrollerad undersökning prövade forskarna tanken att människor litar på religiösa människor mer och kunde visa att människor oberoende på deras egen religiositet hade en högre tillit till religiösa människor (Hoon Chuah, Gächter, Hoffmann och Tan 2016: 289-290). Deras studie visade även att människor har en partiskhet när det kommer till tillit. Religiositet påverkar människor genom att de har en högre tendens till att lita på människor av samma religion. De visade även på att människor med en högre religiositet diskriminerar utifrån religion, medan ateister diskriminerar utifrån etnicitet (Hoon Chuah, Gächter, Hoffmann och Tan 2016: 291-293).

Loxbo (2014) gjorde en studie för att ta reda på om de generella tillitsmätningarna faktiskt mätte generell tillit visade på flera olika definitioner av

tillit. Han visar på att åtskilliga forskare har visat att de generella tillitsmätningarna egentligen inte är ett riktigt mått på människors generella tillit utan partikulära tillit som innefattar tillit till människor personen känner till (Loxbo 2014: 84). I sin artikel visar Loxbo på hur i undersökningar som frågar om allmän tillit att respondenter när de svarar istället tänker på människor som liknar de själva när det kommer till kulturella attribut (Loxbo 2014: 73-74). Genom att ställa frågor som tar upp tilliten till grupper av människor utifrån olika världsdelar visar Loxbo att den allmänna tilliten må vara hög; men när det ses i samband med de andra tillitsfrågorna kunde Loxbo utläsa att tilliten respondenterna har till människor som kommer från exempelvis Sverige och Västeuropa är väsentligt högre än tilliten till exempelvis människor från Mellanöstern och Afrika (Loxbo 2014: 74-77).

2.1.1 Tillitsmätningars utgångsläge problematik

Tillitsundersökningar lider av en gemensam problematik vilket är frågan hur människors tillit bäst kan beräknas och analyseras. I stora drag är det vanligast att ha förbestämda frågor som ska kunna motsvara den graden av tillit som respondenten har på de frågorna. Ett problem som Loxbo visar på är att alla människor inte tolkar den allmänna tillitsfrågan som en fråga om tillit till alla människor (Loxbo 2014: 73-74). Det medför att alla tidigare resultat som redovisats kan ha en viss felmarginal till följd av att respondenter svarat på ett sätt som inte är korrekt enligt undersökningen. En annan problematik är hur religiositet ska utläsas och kvantifieras i en enkätundersökning. Vanligtvis använder alla olika undersökningar samma sorts generella frågor för att utläsa graden av religiositet i respondenten. De frågorna brukar vara till exempel: *Är religion viktigt för dig? Hur ofta ber du? Hur ofta besöker du en religiös församling?* Alla de frågorna används som mått för att mäta religiositet men det finns inget som tyder på att de skulle vara bra frågor eller de enda för att utläsa religiositet hos människor.

2.2 Religiositets otydliga påverkan på tillit

Religiositet kan ha en positiv påverkan på tillit enligt en hyfsat stor studie gjord i Syd- och Centralamerika av Pablo Brañas-Garza, Maximo Rossi och Dayna Zaclicever. Undersökningen handlade om ifall tillhörighet till den dominanta religionen i Syd- och Centralamerika (katholicismen) påverkar tilliten till statliga institutioner och om den påverkar ekonomiskt beteende (Brañas-Garza, Rossi och Zaclicever 2006: 2–3). Deras grund för undersökning ligger på en stor enkätundersökning som skickas ut årligen av en non-profitorganisation i Chile. Enkätundersökningen heter *Latinobarómetro* och ställer frågor kring sociala värderingar. I studien använde de svarsresultaten från *Latinobarómetro* 2004 och tolkade resultaten från de olika länderna och utläste att ungefär 80 % av respondenterna svarade att de tillhörde katholicismen med undantagen Uruguay, El Salvador, Honduras där enbart drygt 50 % svarade de tillhörde katholicismen (Brañas-Garza, Rossi och Zaclicever 2006: 5). I undersökningen kunde de ta fram resultat att religiöst utövande och religiositet påverkar vertikal tillit (tillit gentemot offentliga institutioner som rättssystemet, polis, myndigheter etc.) men att den inte påverkar horisontell tillit (Horisontell tillit är tillit gentemot andra människor) på något märkbart sätt (Brañas-Garza, Rossi och Zaclicever 2006: 15–16). En intressant aspekt att nämna att när de la till ifall respondenten tillhörde katholicismen kunde de utmäta att även den horisontella tilliten påverkades positivt (Brañas-Garza, Rossi och Zaclicever 2006: 16–18).

2.3 Sekularisering

När det kommer till att mäta tilliten till religiösa samfund och deras religiösa ledare i Sverige är det viktigt att ta upp några teorier om sekularisering och dess påverkan på samhället. Den tyske sociologen Max Weber visade på 1800-talet att med protestantismen och kalvinismens framväxt uppstod det kapitalistiska systemet (Davie och Woodhead 2009: 524). Weber hävdade även att med den intellektuella och kapitalistiska utvecklingen kommer

världen att avförtrollas och religion kommer att tappa sin betydelse då den inte kommer behöva finnas eftersom forskningen kommer ge svar på alla de frågor som dyker upp (Davie och Woodhead 2009: 524).

Peter L. Berger tar fram i *The sacred canopy: elements of a sociological theory of religion* att sekulariseringen som Weber beskriver är något som sker till följd av människor har börjat få svar på frågor i annat än religion för att förklara "kaoset" som finns i världen (Berger 1969: 26-27). Berger tar även fram att sekulariseringen, moderniseringen och pluralismen har bidragit med att människor nu får intryck av flera olika religiösa samfund utan att de har någon direkt förmåga att påverka personen att tillhöra deras trosuppfattning (Berger 1969: 127-131).

David Thurfjell (2015: 20-23) diskuterar i boken *Det Gudlösa folket* att trots att Sverige och Norden anses vara världens mest sekulariserade länder handlar det mer om en ändrad relation till religion än en förkastning av det. Thurfjell noterar att ett flertal andra forskare har påvisat att trots att majoriteten av befolkningen inte anser sig vara religiösa fortfarande är de betalade medlemmar i Svenska kyrkan vilket beror på andra anledningar än religiositet (Thurfjell 2015: 21). En förklaring till det fortfarande relativt höga medlemsantalet i Svenska kyrkan trots en allmänt låg religiositet i Sverige beror på att lojaliteten till statskyrka kan ses som ett uttryck för nationell identitet (Thurfjell 2015: 21). Ytterligare kan medlemsantalet förklaras med att medan andra länder som i England har människor i större utsträckning slutat vara del i religiösa samfund men påvisar högre religiositet visar de nordiska länderna på det motsatta sambandet (Thurfjell 2015: 21-23).

3 Källmaterial

Grunden för undersökningen bygger på en enkätundersökning som delats ut på Facebook. Den består av 17 frågor. De första 4 frågorna handlar om kön, ålder och bakgrund. Sedan kommer ytterligare 3 som handlar om horisontell

tillit. Därefter kommer 3 frågor för att hjälpa avgöra nivån av religiositet i respondenten. Avslutningsvis kommer 8 frågor rörande respondentens förtroende till olika religiösa samfund och deras lokala religiösa ledare.

Enkäten lades ut på Facebook den 9 januari och var då möjlig att besvara. Möjlighet för svarsinlämning stängde den 17 januari med då 205 svar insamlade med enbart 3 bortfall vid *ålder* med anledning av otydliga svar motsvarande 1,5 % av de totala insamlade svaren.

3.1 Avgränsning

På grund av den höga svarsfrekvensen och att tiden vi studenter har utsatt för att göra uppsatsen är begränsad kommer inte alla variabler analyseras i uppsatsen. De variabler som väljs bort i uppsatsen är ifall respondentens sysselsättning och grad av religiositet påverkar tillitsgraden på ett tydligt sätt. Anledningarna till att de variablerna inte kommer vara med i uppsatsen är två. För det första skulle användandet av de variablerna göra att uppsatsen blir alldeles för stor i omfattning och för det andra visade inte de variablerna på något tydligt med 200 respondenter. En rubrik under resultat kommer finnas för data om variablerna som kan vara av intresse att ha med sedan i analys och slutsats för att kunna dubbelkolla vissa av resultaten som analyserats mer i resultatdelen.

Fokuset på uppsatsen kommer således ligga i ifall ålder och nationell bakgrund påverkar graden av tillit. Frågan om vilken nivå tilliten ligger till de olika religiösa samfunden kommer också att undersökas.

4 Teoretisk utgångspunkt

4.1 Grounded Theory

Tanken med denna uppsats är att slå fast på vad människor har för tillitsgrad till religiösa samfund och deras religiösa ledare. Syftet blir då sådant att grounded theory blir ett utmärkt analysverktyg för undersökningen. Melanie

Birks och Jane Mills tar upp i *Grounded theory; a practical guide* att utgångspunkten för grounded theory ligger alltid i det data som samlats in och analyserats (Birks och Mills 2015: 64). Martyn Denscombe (2010: 106–107) visar att grounded theory utgår från tanken att istället för att teoretisera i förväg för att sedan se ifall den går att applicera i empirin låter den den insamlade/ observerade empirin leda till en applicerbar teori. Grounded theory är bra att använda vid undersökningar om mänsklig interaktion vilket ligger till grund för denna uppsats då tillit påverkar hur människor agerar när de träffar varandra (Denscombe 2010: 109). Denna uppsats kommer att utgå från empirin för att se om en teori går att utläsa från resultaten av enkätsvaren. Analysen av data kommer ligga till grund för en enkel teori som sedan kommer utmytna i någon mer allmängiltig teori kring tillit till religiösa samfund och religiösa ledare (Birks och Mills 2015: 109-111).

4.2 Begreppsdefinitioner

Alla variabler som mäts i undersökningen bygger på samma begrepp ”tillit” men det finns inte någon generellt accepterad definition av tillit. Ett intressant problem uppstår då begrepp som religiösa samfund, tillit, religiösa ledare inte definierades i enkäten och det blev upp till varje respondent att själv tolka de begreppen med hjälp av den förståelse som de har för de. Frågorna gjordes för att vara så tydliga som möjligt för att undvika att feltolkningar skulle ske.

4.2.1 Tillit

Tillit som sagt har inte någon vedertagen accepterad definition men de olika definitionerna som finns delar alltid några tankar kring vad tillit är och hur det kan mätas. Christian Bjørnskov (2006) visar i *Determinants of generalized trust: a cross country comparison* hur tillitsundersökningar har varit stora ända sedan Robert Putnam tog fram att tillit är en grundläggande aspekt i socialt kapital. Tillit brukar delas upp i två olika sorter: partikulär (particular) och generell (generalized) tillit. De två olika sorters tillit har olika innebörd i att den partikulära handlar om *den tillit som människor har till personer som de*

har haft kontakt med tidigare som till exempel familj och vänner (Bjørnskov 2006: 2). Den generella handlar istället om den tillit som människor har till människor som de inte haft någon kontakt med tidigare och därav inte vet vad de får utav sin tillit (Bjørnskov 2006: 2).

För den här uppsatsen kommer definitionen av tillit vara som följande; när det skrivs om generell tillit handlar det om den tillit som människor har till personer de inte haft kontakt med innan. När det skrivs om partikulär tillit handlar det om människor som respondenten haft kontakt med tidigare.

4.2.2 Religiösa samfund och religiösa ledare

Begreppen religiösa samfund och religiösa ledare är också centrala till denna uppsats. I enkäten används fyra olika religiösa samfund för att mäta människors tillit, nämligen: Svenska kyrkan, Frikyrkor, Islamska moskéer och Judiska synagogor. Anledningen till användandet av de fyra olika religiösa samfunden är att de är några av de vanligaste i Sverige och även välkända för den allmänna befolkningen. De fyra olika religiösa samfunden är även några av de mest omtalade i Sverige och går ofta att läsa om i olika debatter och nyhetsinslag. Mångfaldsbarometern som görs av Högskolan i Gävle för att kartlägga attityderna i Sverige gällande etnisk mångfald visar i sin senaste studie från 2018 att attityderna för mångfald i religion har nått rekordlåga nivåer sen första Mångfaldsbarometerns undersökning gjordes år 2005 (Mångfaldsbarometern 2018: 4). Ytterligare används begreppet religiösa ledare i denna studie vilket definieras i undersökningen som de olika samfundens ledande figurer i religiösa handlingar som präster i Svenska kyrkan och imamer inom muslimska samfund.

5 Metod och Genomförande

5.1 Kvantitativ metod

Denna uppsats bygger på en kvantitativ enkätundersökning. Kvantitativa undersökningar kräver mycket insamlat material som sedan ska analyseras för att få fram svar. Det viktiga med denna kvantitativa enkätundersökningen är att reliabiliteten och validiteten är hög. Reliabilitet innebär att ifall denna undersökning skulle göras om skulle resultatet vara den samma. För att reliabiliteten skulle bli tillräckligt hög för den här uppsatsen krävdes det att frågorna som enkäten byggs på är tillräckligt bra för att människor inte ska kunna tolka alltför olika och att variablerna mäter det de ska mäta. Det kräver också att validiteten är hög vilket innebär att undersökningen mäter det den ska mäta (Eliasson 2018: 14-17 och Thrane 2019: 42-44).

Enkäten delades inte ut via post eller ansikte mot ansikte utan istället delades den på internetsidan Facebook där den gjordes allmän. Alla kunde se den och dela den. Det gav en bra spridning på respondenter som svarat på enkäten på en kort tid (Denscombe 2010: 19-20). Att dela ut enkäten på internet har sina fördelar som att det sparar tid med att det inte var tvunget att dela ut enkäten enskilt utan bara krävdes att vänta med att få in svar (Denscombe 2010: 13). Det sparar även på kostnader som utskrift av enkäter, det möjliggjorde också att datainsamlingen och sammanställningen gick fort då det går att ladda ner all data i ett och inte själv behöva sammanställa den (Denscombe 2010: 13). Undersökningar har även visat att webbaserade enkäter inte avviker alltför mycket från pappersenkäter vad det kommer till respondenternas svar på frågor. Internet är en stor del av vardagen och svaren blir inte annorlunda bara för enkäten är på internet (Denscombe 2010: 14).

5.1.1 Metodens för- och nackdelar

Att ha en enkät till underlag för uppsatsen har sina för- och nackdelar. En nackdel är exempelvis att det kan fokusera alldeles för mycket på data utan att bygga vidare på det med förklaringar eller teorier (Denscombe 2010: 29-30).

Några andra nackdelar med enkätundersökningar är att det går att se samband men inte att lika lätt att svara på om de sambanden har en viss kausalitet. Till exempel skulle det gå att se ett samband där kvinnor har högre tillit än män men det säger inget om bakomliggande faktorer som förklarar varför de har högre tillit. Enkätundersökningar förklarar inte de begreppen som används i enkäten på ett sätt som hade varit möjligt om det hade varit en intervju till exempel. Istället är det upp till varje respondent att tolka begreppen vilket gör att respondenterna svarar på frågorna utifrån sin egen förståelse (Denscombe 2010: 172-175)

De sakerna gör att vid utformningen av enkäten är det viktigt att göra den så tydlig som möjligt för att få korrekta svar som svarar på undersökningens frågor. Det är även viktigt att ha med flera kontrollfrågor som kan användas för att se ifall en oberoende variabel som påverkar något i själva verket även är beroende av en annan variabel för att förklara varför ett visst svar ges. (Denscombe 2010: 176)

Det kan även vara svårt att få in en bra svarsfrekvens vilket gör att populationen (de som väljs ut för att svara på enkäten) måste vara uttänkt så att det går att få en hög svarsfrekvens (Denscombe 2010: 30). Mängden svar är viktigt för med fler svar ju mer generaliserande går det att vara. Enkäter brukar också leda till att undersökningar blir mer breda i sina svar men inte djupa eftersom de bygger på kortare och ytligare svar men med högre reliabilitet än att ha mer underbyggda svar med högre validitet (Denscombe 2010: 30).

Fördelar med att ha en enkät och anledningen till att den användes är det sparar tid och inte är ett kostsamt sätt att få in information för sin studie (Denscombe 2010: 29). Den ger även möjlighet till att få data från flera individer som "representerar" världen (Denscombe 2010: 29).

5.2 Enkät

Till grund för uppsatsen ligger en enkätundersökning som utformats och delats ut på Facebook på internet. Syftet med undersökningen är att ta reda på människors tillitsgrad till olika religiösa samfund och deras religiösa ledare, vilket gjorde att ett större omfång av svar krävdes för att kunna visa på högre reliabilitet.

För denna enkät formulerades 18 frågor där 7 av frågorna är oberoende variabler och resterande 11 är beroende variabler. De oberoende variablerna är de variabler som påverkar svaren på de andra variablerna i enkätundersökningen och de som analyseringen av svaren bygger på (Thrane 2019: 30-33 och Eliasson 2018: 90-92). Vid utformandet av enkäten utgick det ifrån de tillitsfrågor som finns i åtskilliga Macro-enkätundersökningar. När det väl var dags att utforma frågorna för enkäten användes variationer av de frågor som ställs av undersökningar gjorda av till exempel SOM-insitutet, European Values Study och World Values Survey. De frågor som är oberoende variabler är alla som inte frågar om tilliten till något. Frågan: "*Hur gammal är du?*" Är exempelvis en oberoende variabel då den påverkar andra variabler men inte blir påverkad av svaren från exempelvis hur stark tillit respondenten har till Svenska kyrkan. Motsvarande blir frågan: "*I vilken utsträckning skulle du säga du litar på frikyrkliga samfund och deras organisationer?*" En beroende variabel då svaret på frågan är beroende på exempelvis hur gammal personen är, eftersom åldern på respondenten visar på skillnader i vilken utsträckning som respondenten litar på samfunden. Samtidigt kan ålder användas för att få fram annan information som att ta och korstabullera (att jämföra variabler i ett korsdiagram) alla som svarat att de har en viss ålder med vad de identifierar

sig som för att få fram mer information om populationen som används i undersökningen.

När alla variabler var framtagna och formulerande blev det dags att börja samla in data vilket medförde att enkäten behövde göras tillgänglig för respondenter att svara. Enkäten distribuerades via internetsidan Facebook där den lades ut på Elias Mårtenssons ”flöde” och gjordes möjligt att delas vidare av andra på Facebook. Den lades ut med texten:

”Tjena! Den här enkäten får ni alla vänligen svara på. Den ligger till grund för min C-uppsats så efter ni själva har svarat får ni väldigt gärna uppmana andra att göra det också. Ni får väldigt gärna dela vidare också. Tack på förhand.”

Inlägget delades sen vidare av ytterligare 5 personer som hjälpte till med att sprida enkäten vidare. När enkäten lades ut den 9 januari kom över 100 svar in den första dagen. Därefter började svarsinlämningar sakta ner med varje dag men när väl enkäten stängdes efter 8 dagar hade 205 svar samlats in. Utav de 205 svaren var det sen 3 som föll bort till följd av att respondenterna svarat på ett sätt som gjort att det inte gick att analysera svaret på ett acceptabelt sätt. Av alla svar är 98,5 % legitima och ligger till grund för resultaten och analysen i uppsatsen.

5.3 Sammanställning av data och kodning

Åtta dagar efter enkätens utdelning på Facebook stängdes möjligheten till svar i enkäten med totalt 205 insamlade svar. De färdigsamlade svaren lades sedan in i programmet SPSS för kodning och analysering. Att börja koda är något som enligt Mills och Birks ligger till grund för varje grounded theory papper då det är vid den ”initiala kodningen” som det blir möjligt att börja identifiera samband (2015: 91-94).

Enkätens frågor angående tillit till de olika religiösa samfunderna och deras religiösa ledare hade svarsalternativ som var på en skala från 1-10 där 1 alltid

var att respondenten inte hade någon tillit och 10 var stark tillit. För att på ett enklare sätt kunna analysera de beroende variablerna togs den tiogradiga skalan och kodades om för att bli en fyra-gradig skala. Den 4 gradiga skalan delades upp i att värdena 1-3 fick det nya värdet 1. Värdena 4-5 fick det nya värdet 2, värdena 6-7 fick värdet 3 och värdena 8-10 fick värdet 4. Det nya värdet 1 fick benämningen låg tillit, 2 fick benämningen ganska låg tillit 3 fick benämningen ganska stark tillit och 4 fick benämningen stark tillit.

För frågan *hur gammal är du?* kunde respondenten själv skriva in sin ålder vilket gjorde att svar från alltifrån 16 åringar till 80 åringar har samlats in. För att göra det lättare vid analysen kodades deras svar till 6 olika grupper. De olika grupperna är uppdelade på åldrarna: 16-23, 24-27, 28-30, 31-45, 46-60, 61-80. Det är 61 respondenter i 16-23, 24-27 är 51 respondenter, 28-30 är det 13 respondenter, 31-45 är det 16 respondenter, 46-60 är det 31 respondenter, 61-80 är det 28 respondenter. Uppdelningen gjordes som följd utav att en överväldigande majoritet av respondenterna tillhörde åldrarna mellan 20–30 vilket gör att det är fler i de yngre åldrarna. Men då även flera i övriga åldrar svarat delades svaren upp i de grupper som gjorde det blev hyfsat balanserat i grupperingarna kring åldrarna. Det gjorde det också möjligt att studera tilliten i de olika grupperna på ett enklare sätt.

För frågan *"vad är din sysselsättning?"* var det också nödvändigt att koda då det fanns en möjlighet att skriva in själv vilket gjorde att flera svar är varianter av samma. Det gjorde att vid kodningen slogs liknande svar ihop till att bli samma. De grupperna är student, arbetare och pensionär. Den indelningen gjorde det möjligt för mig för att se ifall sysselsättningen en person har påverkar graden av tillit till religiösa samfund och ledare.

Frågorna: *Hur viktigt religion är för dig? Hur ofta besöker du ett religiöst samfund (Kyrka, moské etc...)?* och *Hur ofta ber du?* är oberoende variabler som syftar till att fastställa människors religiositet och kontrollera ifall

religiositet skulle ha någon form av påverkan på tillitsgraden till religiösa samfund och religiösa ledare.

Frågan: *Har du eller någon i din närmaste familj (mamma eller pappa?) en annan nationell bakgrund än svensk?* används som en kontrollerande variabel för att se ifall att vara svensk har någon påverkan på tilliten eller ifall det inte har någon påverkan alls på tilliten.

6 Undersökning och Resultat

6.1 Populationsinformation

I undersökningen ingick det 205 respondenter vilka alla hade olika bakgrunder och förutsättningar. För att kunna säga lite mer om populationen kommer data om dem presenteras först.

6.1.1 Populationens könsfördelning på ålder

De 205 respondenterna fick i enkäten först svara på några grundläggande frågor som vad de identifierar sig som. Det görs för att se ifall populationen återspeglar verkligheten i sin representation av åldersfördelning, könsfördelning och andra faktorer. För att kunna säga något mer generaliserande i slutet behöver populationen likna verkligheten i viss mån.

		Ålder						
		16-23	24-27	28-30	31-45	46-60	61-80	Total
Vad identifierar du dig som?	Annat	0	0	0	1	0	0	1
	Kvinna	35	15	5	8	25	17	105
	Man	28	36	8	7	6	11	96
	Total	63	51	13	16	31	28	202

Anledningen till att det totala blir 202 beror på att vid val av ålder i enkäten fick respondenterna själva skriva in sin ålder och de som skrev sin ålder och avslutade med att skriva "år" eller dylikt inte gick att implementera SPSS vilket gör att 3 bortfall tillkommer vid frågan av ålder

Populationsfördelning gällande ålder visar på att utav de 202 svaren som går att använda är 52 % kvinnor med en ganska jämn fördelning över alla

åldersgrupper utöver åldersgruppen 46-60 där 80 % av respondenterna var kvinnor.

6.1.2 Populationens nationella bakgrund beroende på ålder.

När det kommer till att se ifall tillit till de olika religiösa samfundet varierar beroende på ifall respondenten har en annan nationell bakgrund än svensk är det av intresse att se hur fördelning av de med annan nationell bakgrund ser ut i respektive åldersgrupper.

Nationell bakgrund	Ålder						Total
	16-23	24-27	28-30	31-45	46-60	61-80	
Utländsk nationell bakgrund	13	9	2	3	6	4	37
Svensk nationell bakgrund	50	42	11	13	25	24	165
Total	63	51	13	16	31	28	202

Andel med annan nationell bakgrund än svensk inom varje åldersgrupp: 16-23: 20,6 %, 24-27: 17,6 %, 28-30 15,4 %, 31-45: 18,8 % 45-60: 19,4 % och 61-80: 14,3%.

Utspridningen av respondenter med en annan nationell bakgrund beroende på ålder är ganska jämnt fördelat med mellan 14-20 % av respondenterna inom vardera åldersgrupp havande en annan nationell bakgrund än svensk.

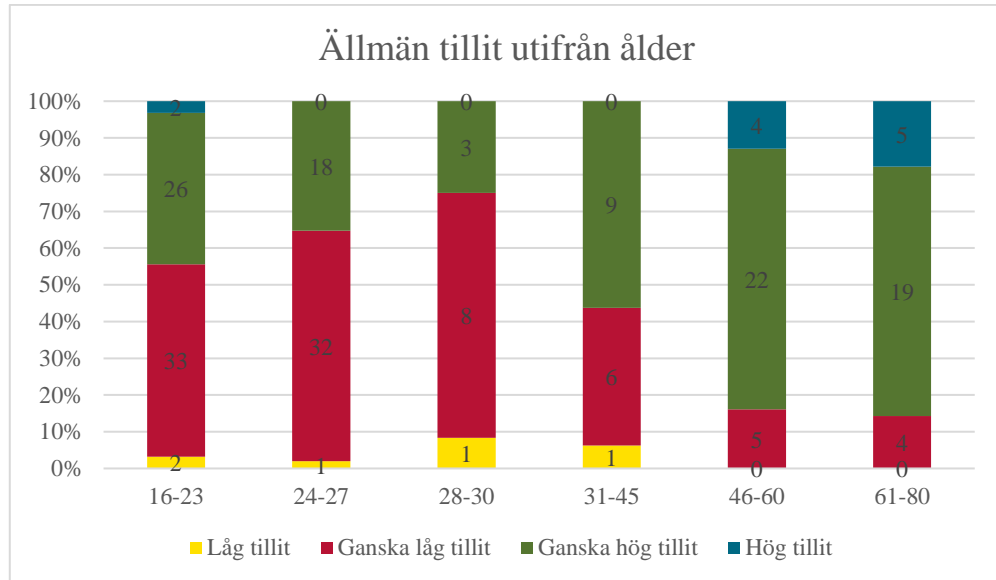
6.2 Allmän och partikulär tillit samt religiositet.

Sverige är som tidigare skrivet ett land som är känt för att såväl vara ett sekulariserat land som att ha ett högt socialt kapital. Grunden för det sociala kapitalet menar flera forskare som Bo Rothstein (Rothstein och Holmberg 2015: 37-38) ligger i den höga tilliten människor i Sverige har till varandra och till offentlig verksamhet.

6.2.1 Allmän tillit från ålder och nationell bakgrund

6.2.1.1 Tabell 1

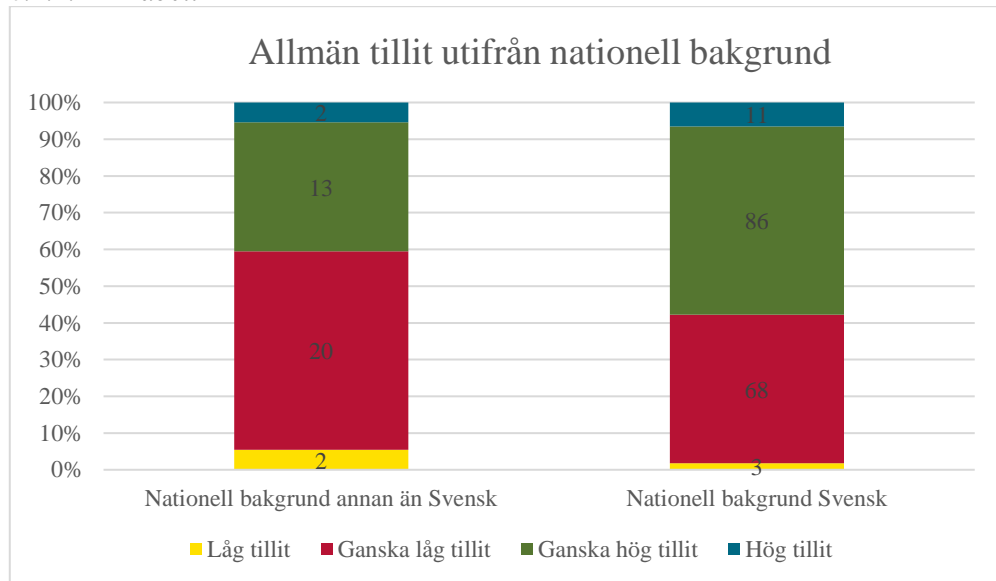

Utav 205 svar var det tre bortfall till följd av att de svarat på ett icke-giltigt sätt på frågan om ålder. Alla svar går upp till 100 % för att visa att utav de 202 giltiga svaren blir det 100 % av antalet respondenter under varje kategori.

Hela 53,9 % av alla respondenter menar att de har en ganska hög till hög tillit till människor som de inte träffat innan. Bland dem med lägst tillit tillhör de yngre åldrarna med 16-23, 24-27 och 28-30 åringar där 52,4 %, 62,7 % och 61,5 % för respektive åldersgrupp menar att de har en ganska låg tillit till människor i allmänhet. De äldre åldersgrupperna med 46-60 och 61-80 visar 71 % och 67,9 % en ganska hög tillit till människor i allmänhet.

6.2.1.2 Tabell 2

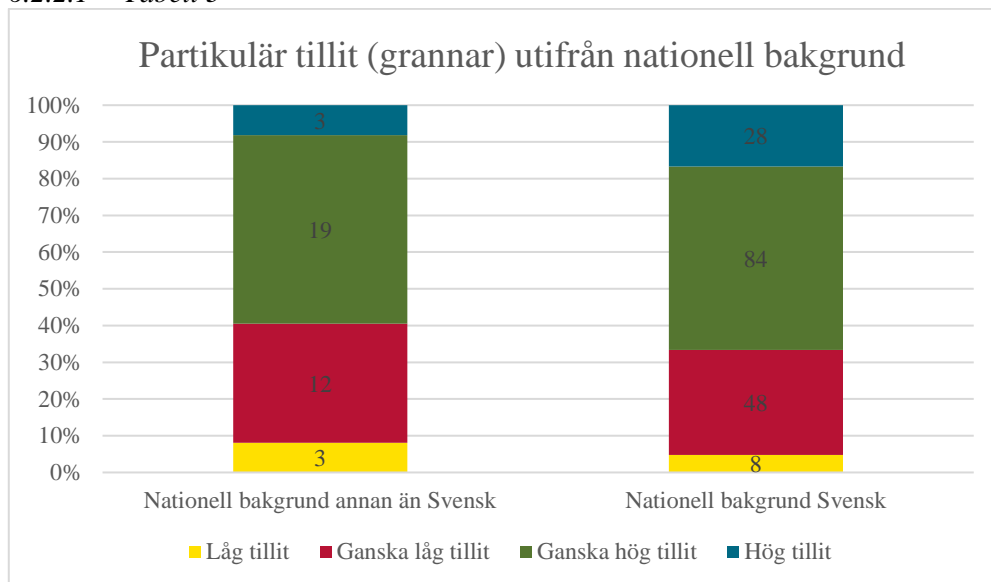
Alla 205 svar finns med här då ingen respondent svart på ett sätt som gjorde det omöjligt att koda in det. Även här går tabellen upp till 100 % för att visa att i varje kategori var det inget bortfall och för att visa ungefär vilken procentuell andel varje kategori hamnar på. Siffrorna som står i tabellen på varje kategori är antalet som svarat det.

Bland dem med svensk nationell bakgrund var det 51,2 % som visade på en ganska hög tillit till människor i allmänhet och 6,5 % som visade på en hög tillit. Motsvarade för dem med en annan nationell bakgrund var 35,1 % som visade på en ganska hög tillit och 5,4 % som visade på en hög tillit. Andelen som svarat de hade låg tillit var 5,4 % för de respondenter som hade annan nationell bakgrund än svensk och 2,4 % bland människor med svensk nationell bakgrund. De med ganska låg tillit är 54,1 % bland respondenter med annan nationell bakgrund och 40,5 % bland respondenter med svensk nationell bakgrund.

6.2.2 Partikulär tillit från ålder och nationell bakgrund

6.2.2.1 Tabell 3

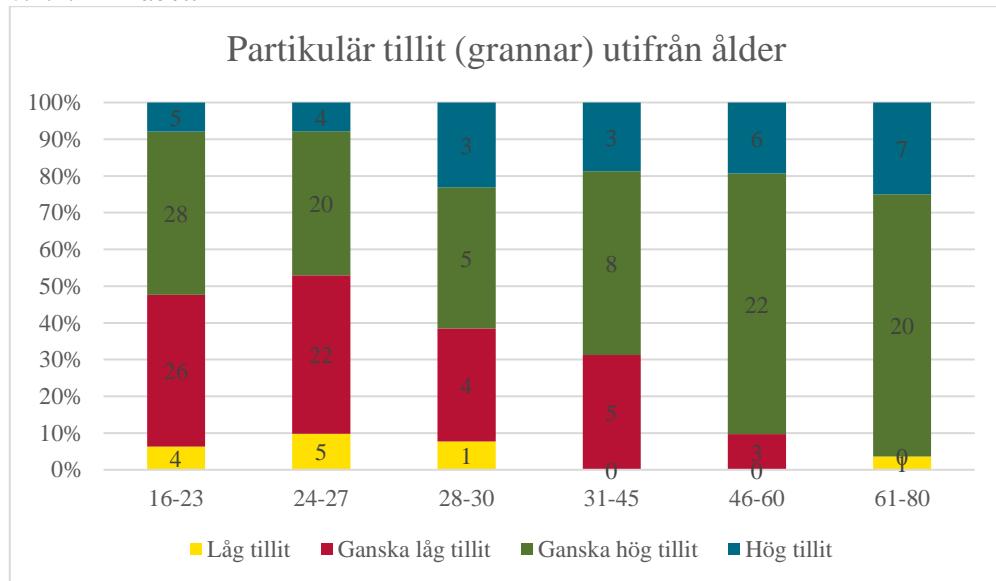

Alla 205 svar finns med här då ingen respondent svarat på ett sätt som gjorde det omöjligt att koda in det. Siffrorna som står i tabellen på varje kategori är antalet som svarat det.

Som tidigare redovisat är det en skillnad mellan allmän och partikulär tillit. Den partikulära mäter nämligen tilliten människor har till personer de känner. I detta fall handlar det om tilliten till respondenternas grannar. Det hela visar på att av alla 205 respondenter svarade 65,3 % att de hade en ganska hög eller hög tillit till deras grannar. Bland människor med en annan nationell bakgrund är det hela 59,5 % som har en ganska hög eller hög tillit. För respondenter med svensk nationell bakgrund ligger siffran på 67,7 %.

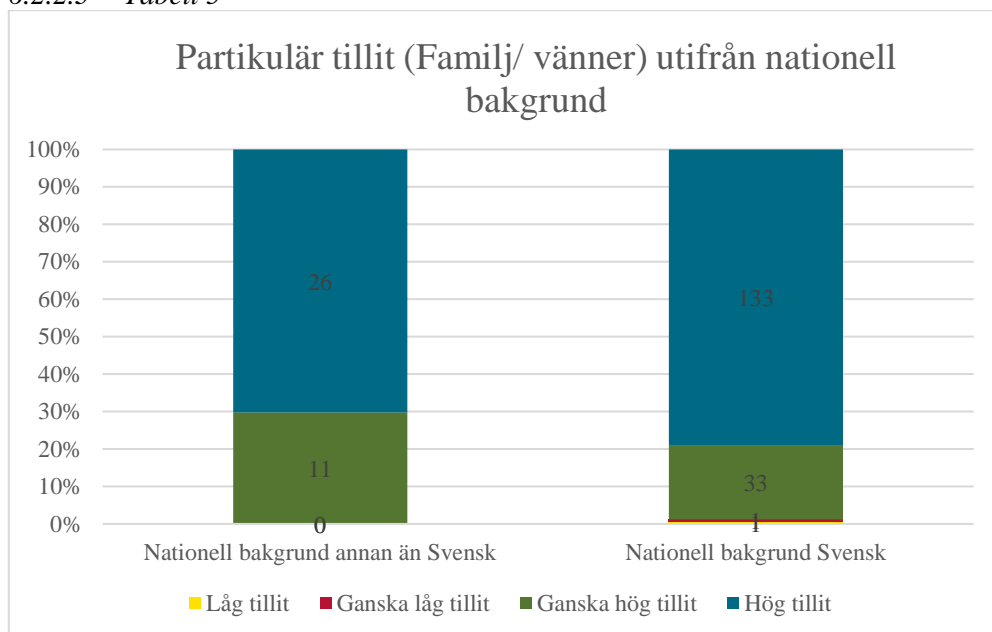
6.2.2.2 Tabell4

När det kommer till den partikulära tilliten gällande grannar med ålder som beroende variabel visar siffrorna på att 64,9 % av alla respondenter visar på en ganska hög eller hög tillitsnivå. De grupper med högst tillit är de med högre ålder som 46-60 och 61-80 där respektive visar att 90,4 % och 96,4 % visar på en högre tillitsnivå. Bland de yngre åldersgrupperna är tilliten också ganska hög med 51,4 % av alla inom 16-23 och 47 % av alla inom 24-27 visande på en ganska hög eller högtillitsnivå till grannar.

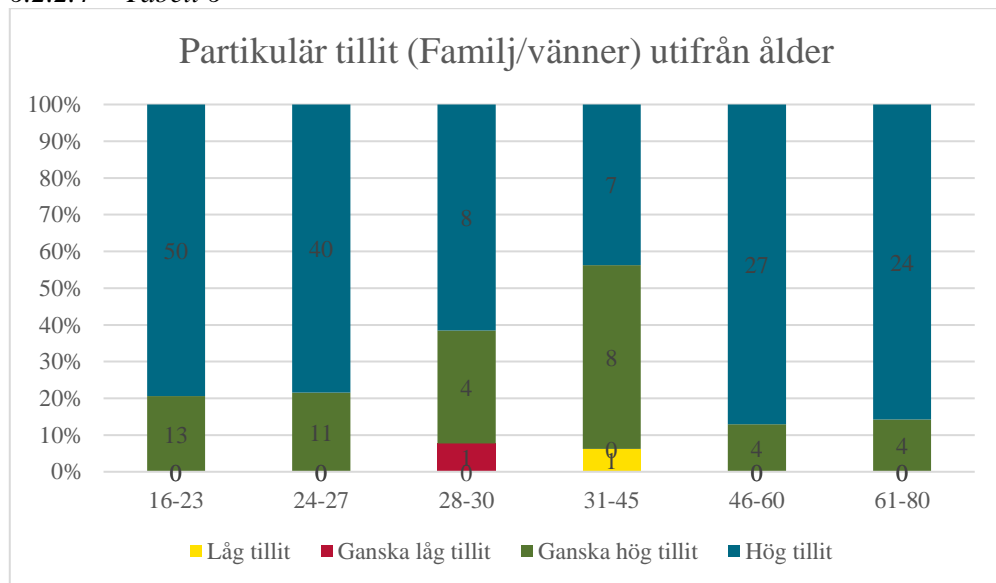
6.2.2.3 Tabell 5

Hela 91,1 % av alla respondenter visade på att ha en ganska hög eller hög tillit gentemot sin familj och vänner. Siffrorna fördelar sig som att bland människor med svensk nationell bakgrund var det 0,6 som svarade att de hade en låg eller ganska låg tillit till sin familj och vänner. 19,6 % svarade de hade en ganska hög tillit och 79,2 % svarade att de hade en hög tillit. Av de med en annan nationell bakgrund var det 0 % som visade på låg eller ganska låg tillit. Det var 29,7 % som svarade de hade en ganska hög tillit till sin familj med resterande 70,3 % som visade på att ha en hög tillit till sin familj och vänner.

6.2.2.4 Tabell 6

Tilliten människor visar till sin familj och vänner är högt. Med endast två undantag i 28-30 och 31-45 visar alla kategorier på en fördelning mellan endast ganska hög och hög tillit till familj. Ålder skiljer sig inte mycket från nationell bakgrund när det gäller tilliten till familj och vänner.

6.2.3 Religiositet

I undersökningen var det tänkt att ta fasta på ifall människor med högre religiositet litar mer på religiösa samfund och ledare än människor utan en stark religiositet men som tabellen nedan visar går inte det att göra då andelen som visar på en högre religiositet är låg att inget går att säga om det. När vi tar hur ofta respondenten ber eller besöker ett religiöst samfund som variabel för att undersöka graden av tillit till ett religiöst samfund och deras religiösa ledare blir resultaten liknande mellan *aldrig* och de som *ber/ besöker ett religiöst samfund någon gång ibland*. Bägge kategorier visar på låga nivåer av tillit till alla religiösa samfund med undantaget för Svenska kyrkan där tillitsnivån är högre än de övriga. Den skillnaden som går att se är att människor som besöker ett religiöst samfund någon gång i bland eller ber i samma utsträckning litar i det stora hela mer på religiösa samfund och deras religiösa ledare än de som aldrig besöker ett religiöst samfund eller ber. Skillnaden är dock marginell att

det inte går att säga den har någon riktigt samband. För att kunna säga något mer konkret ifall religiositet påverkar hade det krävts att fler svar samlats in där även fler människor hade uppvisat på en högre religiositet.

6.2.3.1 Tabell 7

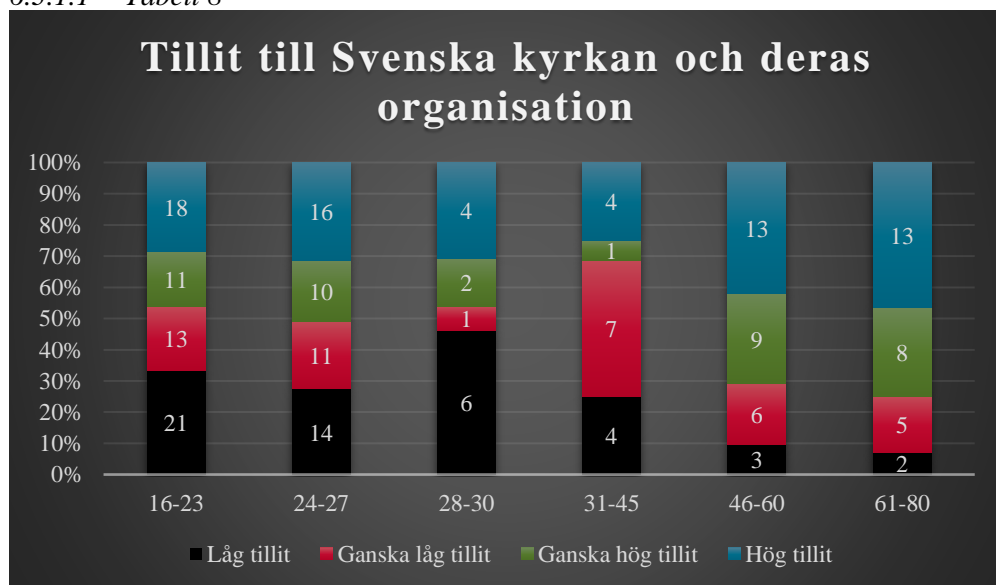
	Aldrig	Någon gång i veckan	Någon gång ibland	Varje dag	Total
Aldrig	75	0	3	1	79
Någon gång i veckan	0	2	0	3	5
Någon gång ibland	73	4	38	5	120
Varje dag	0	0	0	1	1
Total	148	6	41	10	205

De som är skrivet lodrätt är hur ofta respondenten besöker ett religiöst samfund och det som står vågrätt är hur ofta respondenten ber.

6.3 Tillit utifrån Ålder

Utav de 205 insamlade svaren var det 3 som föll bort till följd utav de inte hade svarat ålderfrågan på ett sätt som gjorde det var möjligt att kunna kategorisera in de i någon grupp.

6.3.1.1 Tabell 8

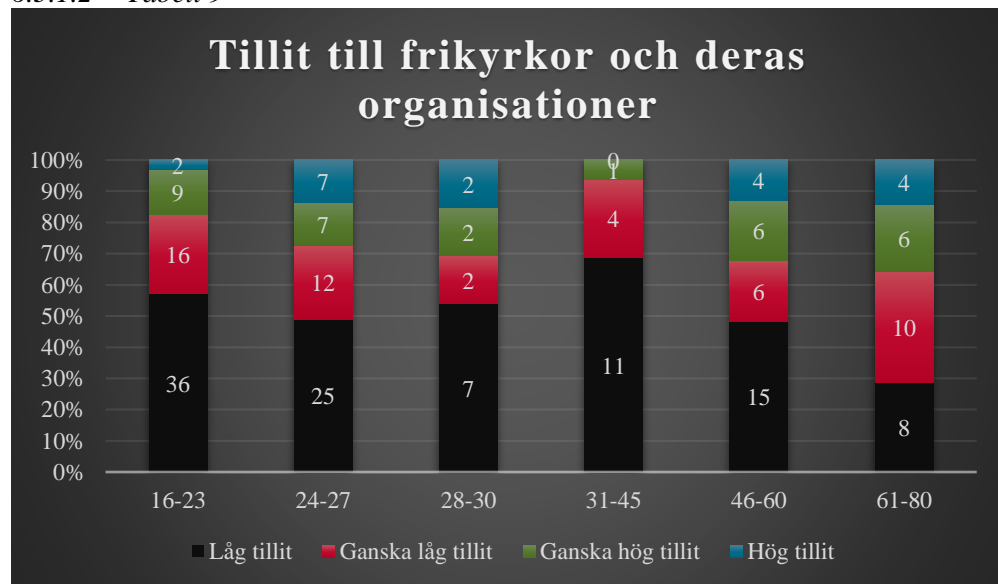

Fördelning av svar är som följande att inom kategorin 16-23 var det 63 respondenter. 24-27 hade 51 respondenter, 28-30 hade 13 respondenter, 31-45 hade 16 respondenter, 46-60 hade 31 respondenter och till sist hade 61-80 28 respondenter. I alla tabeller går varje stapel upp till 100 % för att visa på att alla inom den åldersgruppen svarade på frågan. Den har också i syfte att på ett ungefär visa vilken procentuell andel av den gruppen som håller en viss grad av tillit. Siffrorna som står i tabellen på varje kategori är antalet som svarat det.

Inom tillit till Svenska kyrkan och deras organisation ser vi att bland människor i åldrarna 16-23 hävdar sig hela 33 % ha en låg tillit till Svenska kyrkan. Detta är i stark kontrast med resultaten det går att se på bland 46-60 åringar och 61-80 åringar där enbart 9,7 % respektive 7,1 % hade låg tillit till Svenska kyrkan. Ser vi på respondenterna som svarat de var mellan 24-27 svarar hela 49,1 % att de har en låg eller ganska låg tillit till Svenska kyrkan. Respondenterna som svarat de var i åldrarna 28-30 och 31-45 har hela 53,7 % respektive 68,8 % att de har en låg eller ganska låg tillit till Svenska kyrkan. Kollar vi på de respondenter som svarat att de hade en hög tillit till Svenska kyrkan svarade hela 68 respondenter det vilket motsvarar 33,7 % av alla inkomna svar vilket gör det till den största kategorin. Utav de 68 som svarat att de hade en hög tillit var det 26 som var mellan åldrarna 46-80. 38,2 % av alla som svarat de hade en hög tillit var människor i en högre ålder.

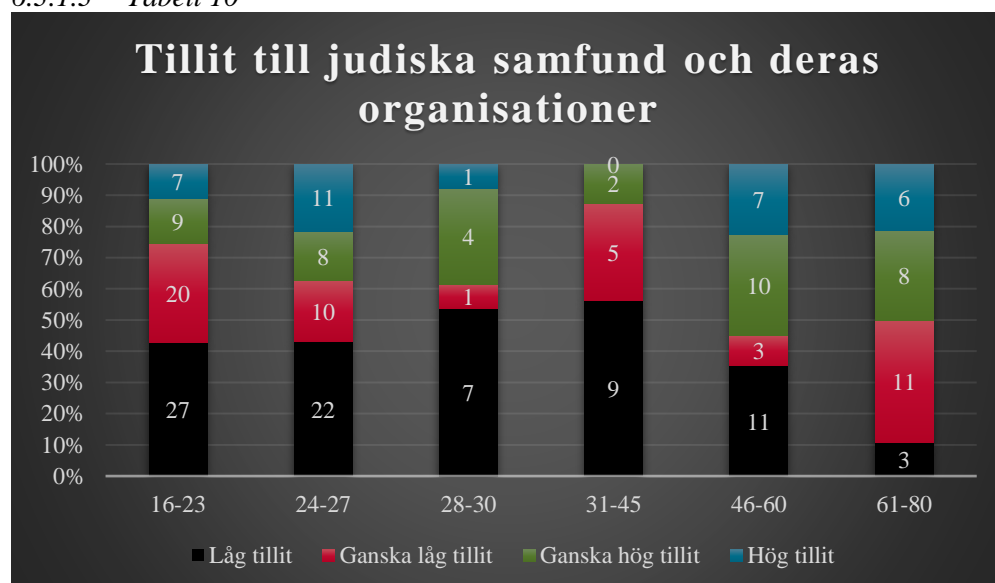
6.3.1.2 Tabell 9

Gällande tillit till frikyrkor och deras organisation ser vi att majoriteten av människor har en låg eller ganska låg tillit. Hela 152 av 202 (75,2 %) svar visade på en låg eller ganska låg tillit till frikyrkor. Ser vi på de i åldrarna 16-23 och 24-27 visar hela 82,5 % och 72,5% att de har en låg eller ganska låg tillit till frikyrkor. Bland alla respondenter tillit visar enbart 24,7 % på en ganska hög eller hög tillit.

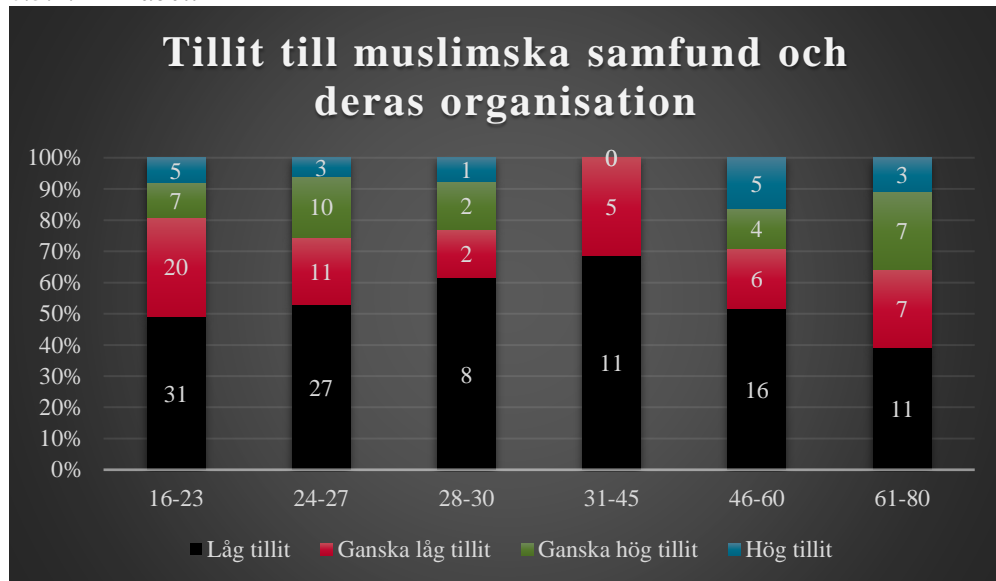
6.3.1.3 Tabell 10

Gällande tillit till judiska samfund och deras organisationer är det även här en större andel av respondenter som visar på en lägre tillit till judiska samfund. Hela 63,9 % visar på en lägre tillit till judiska samfund och deras organisationer. Det finns dock även mycket som visar på en relativt hög tillit som när de i åldrarna 28-30, 46-60 och 61-80 tas in. 38,5 av de i åldrarna 28-30 visar på en högre tillit och i 46-60 och 61-80 är det hela 54,9 % respektive 50 % som visar det.

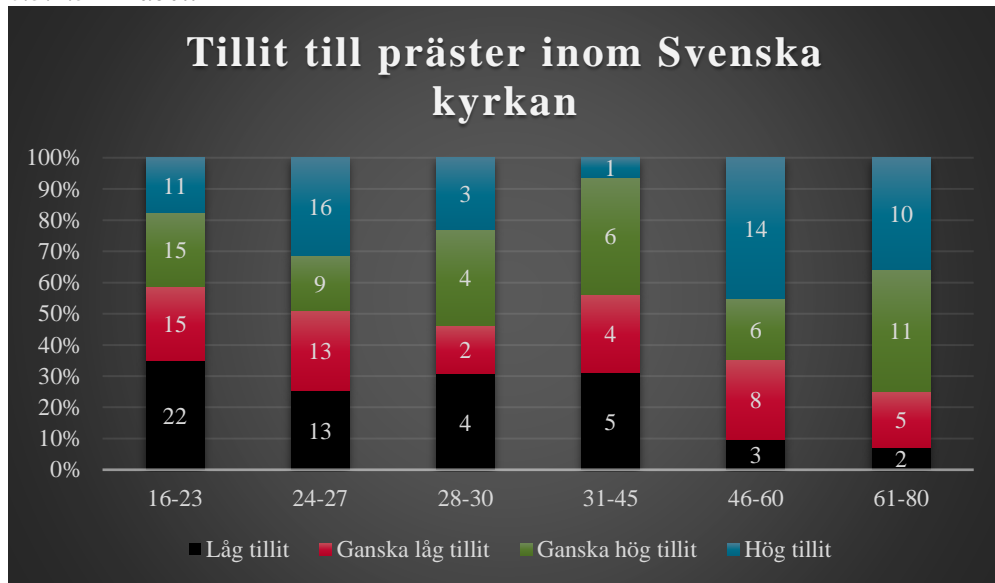
6.3.1.4 Tabell 11

Inom tillit till islamska samfund och deras organisationer har 76,7 % av respondenterna svarat att de har en låg eller ganska låg tillit. Den låga tilliten blir påtaglig när enbart 2 av de 6 olika kategorierna hade färre än 50 % som svarat att de hade låg tillit till islamska samfund vilka var respondenterna i åldrarna 16-23 och 61-80. Inom åldrarna 31-45 var det inte en enda respondent som svarat att de hade en hög eller ganska hög tillit till islamska samfund. De grupper som visar på högst tillit till islamska samfund är de mellan 24-27 och 45-60 där 25,5 % respektive 29 % har en hög eller ganska hög tillit till islamska samfund och deras organisationer.

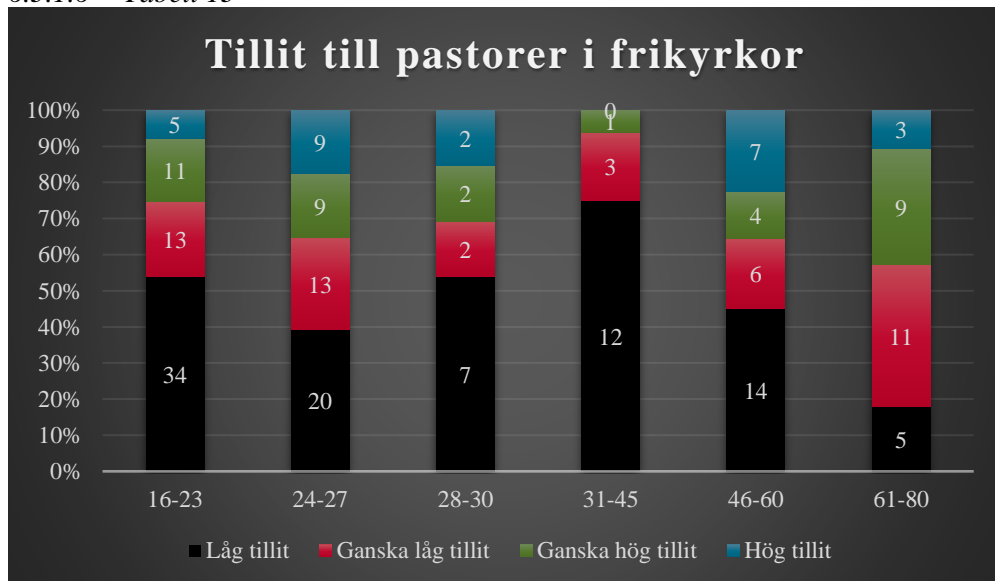

6.3.1.5 Tabell 12

Gällande tillit till präster i Svenska kyrkan visar det på en relativt hög tillit i jämförelse med de tidigare tabellerna. Utav alla 202 respondenter har 52,4 % en hög eller ganska hög tillit till präster inom Svenska kyrkan. Hela 75 % av de åldrarna 61-80 har en hög eller ganska hög tillit till präster inom Svenska kyrkan. Även bland dem i de yngre åldrarna som 16-23 och 28-30 visar 41,3 % respektive 53,9 % att de har en ganska hög eller hög tillit.

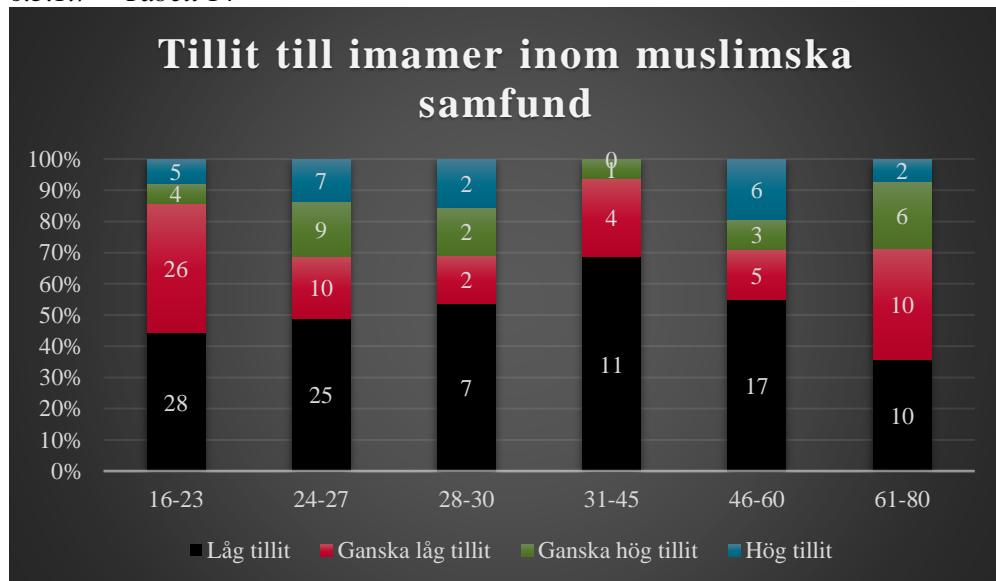
6.3.1.6 Tabell 13

Gällande tillit till pastorer i frikyrkan återgår det till att visa en låg grad av tillit till de religiösa ledarna. 63,9 % av alla respondenter uppvisar en låg eller ganska låg tillit till pastorer. De i äldre åldrarna visar dock på en högre tillit än de i yngre med 42,8 % av 61-80 åringar som visar på en ganska hög eller hög tillit medan 16-23 åringar är det enbart 25,4 % som visar på samma motsvarighet.

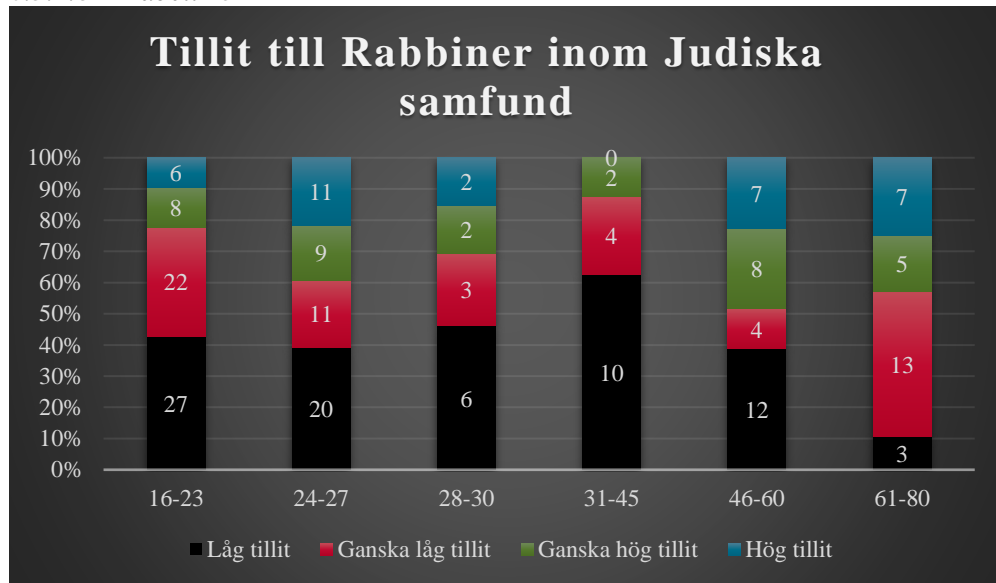
6.3.1.7 Tabell 14

Gällande tillit till imamer inom muslimska samfund fortsätter resultaten visa på låga tillitsnivåer. Hela 76,7 % av alla respondenter visar på att ha en låg eller ganska låg tillit till imamer. Den grupp där flest har en högre tillit är bland 24-27 åringar där 31,3 % uppvisar en högre tillit. Den grupp som visar sig ha lägst tillit till imamer är 31-45 åringar där hela 93,8 % visar på en låg eller ganska låg tillitsgrad.

6.3.1.8 Tabell 15

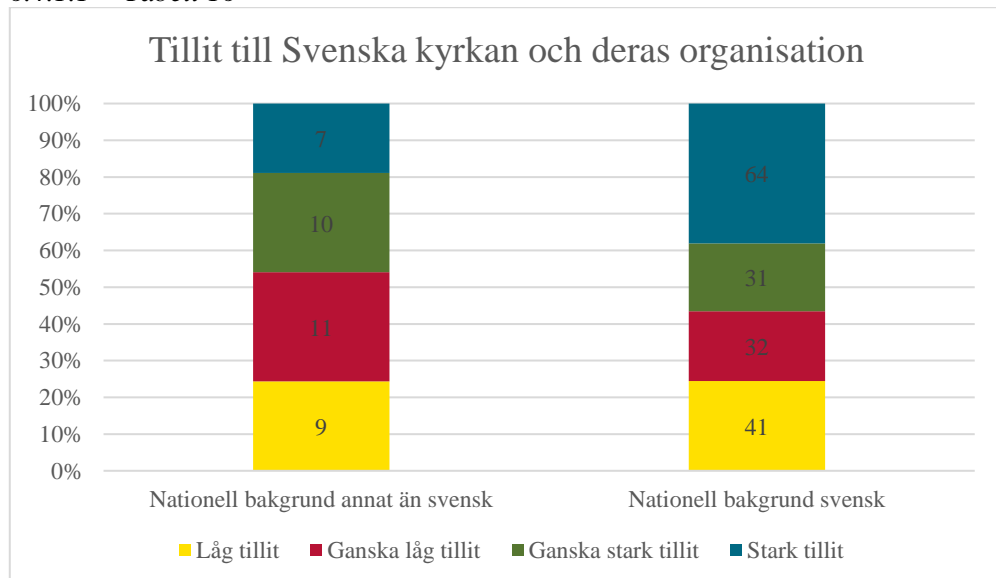

Gällande tillit till rabbiner i judiska samfund visar resultaten på en fortsatt låg tillit till religiösa ledare med hela 66,2 % av respondenterna som har en låg eller ganska låg tillit.

6.4 Tillit utifrån Nationell bakgrund

Utav 205 svar var alla giltiga utan några bortfall.

6.4.1.1 Tabell 16

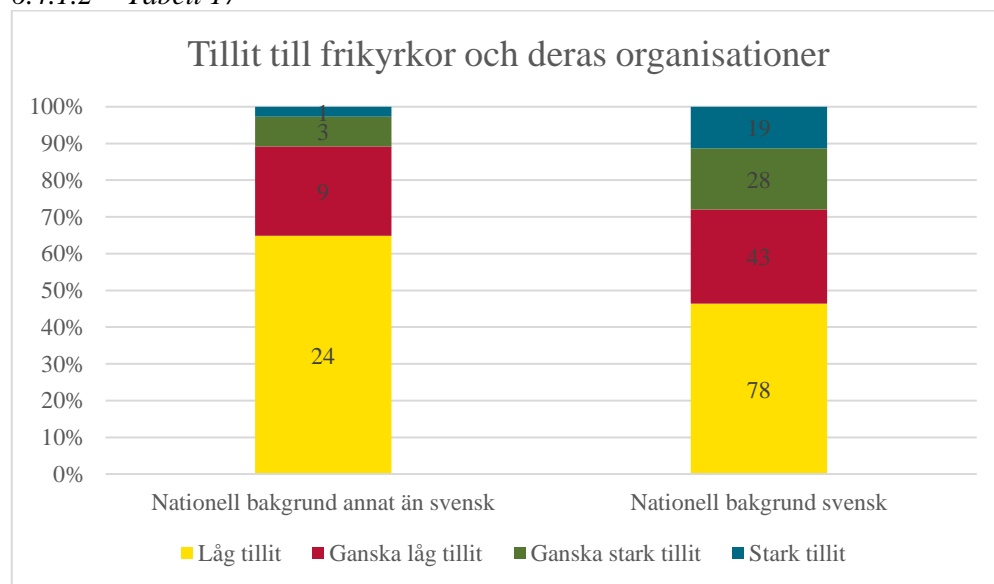

Fördelning av svar är att utav 205 giltiga respondenter svarade 37 att de hade en annan nationell bakgrund än svensk vilket motsvarar ca 18 % av den totala andelen respondenter. Den statistiken är snarlik den nationella fördelningen mellan att ha utländskbakgrund och etnisk svensk. Enligt SCB (statistiska central byrån) med data från 2019 att andelen personer med utländsk bakgrund är ca 25 %.

Gällande tillit till Svenska kyrkan och deras organisation blir fördelning lättast att tolka genom att redogöra fördelning var för sig. Bland dem med annan nationell bakgrund var det 9 styck vilket motsvarar 24,3 % som hade låg tillit, 11 vilket är 29,7 % hade ganska låg tillit, 10 vilket motsvarar 27 % hade ganska hög tillit och sist var det 7 som hade hög tillit vilket motsvarar 18,9 %. Bland dem med svensk nationell bakgrund var det hela 41 respondenter som har en låg tillit vilket motsvarar 24,4 % av de med svensk bakgrund. 32 hade en ganska låg tillit vilket motsvarar 19 %. 31 respektive 64 hade en ganska hög eller hög tillit vilket motsvarar 18,5 % och 38,1 % av totala andelen med svensk bakgrund.

6.4.1.2 Tabell 17

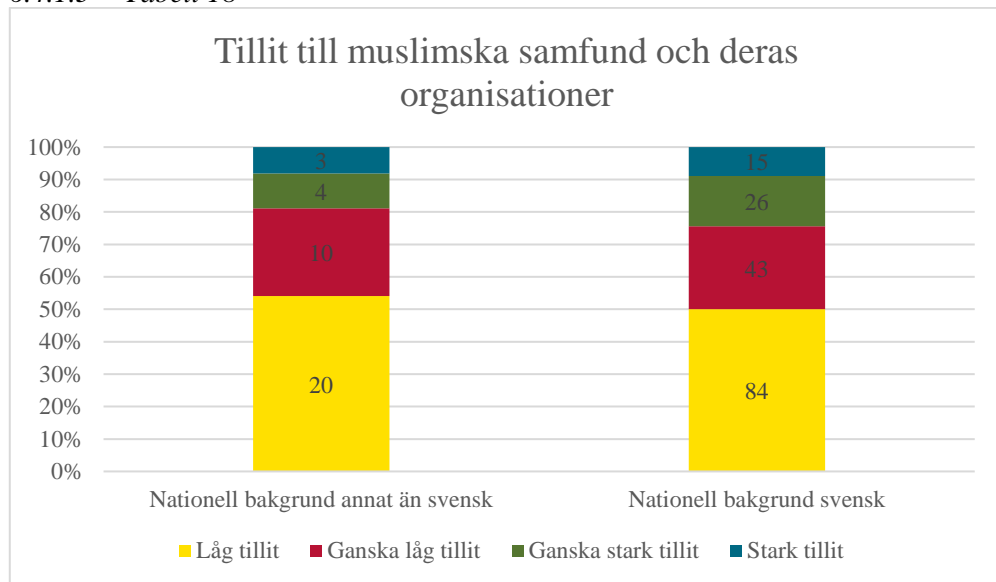

Tillit till frikyrkor och deras organisationer visar på en generellt låg tillitsnivå bland såväl dem med svensk nationell bakgrund som dem utan. Hela 75,2 av det totala antalet respondenter oavsett bakgrund visar på en låg eller ganska låg tillit till frikyrkor och deras organisationer. 89,2 % av de respondenter som

har en annan nationell bakgrund än svensk visar på en ganska låg till låg tillit. Bland dem med svensk nationell bakgrund är det 72 % som visar på en låg eller ganska låg tillit. Tilliten är i det stora hela låg för frikyrkor.

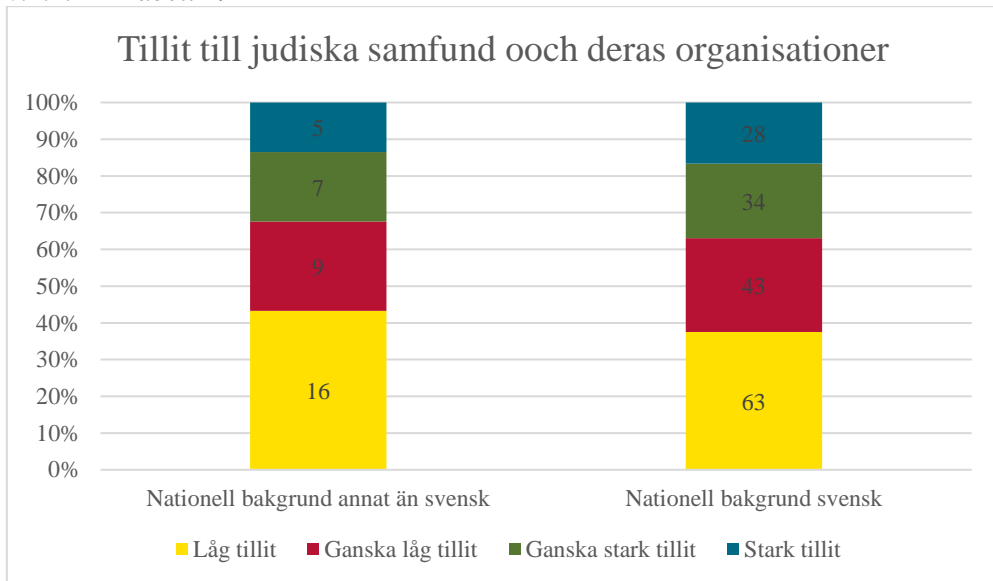
6.4.1.3 Tabell 18

Tilliten till muslimska samfund och deras organisationer är lik tilliten till frikyrkor och visar på en hög andel med låg eller ganska låg tillit. 76,6 % av alla respondenter visar på en relativt låg tillitsnivå. Bland dem med annan nationell bakgrund än svensk är det hela 81,1 % som har en låg eller ganska låg tillitsnivå. Bland dem med svensk nationell bakgrund är det 75,6 % som har en låg eller ganska låg tillitsnivå.

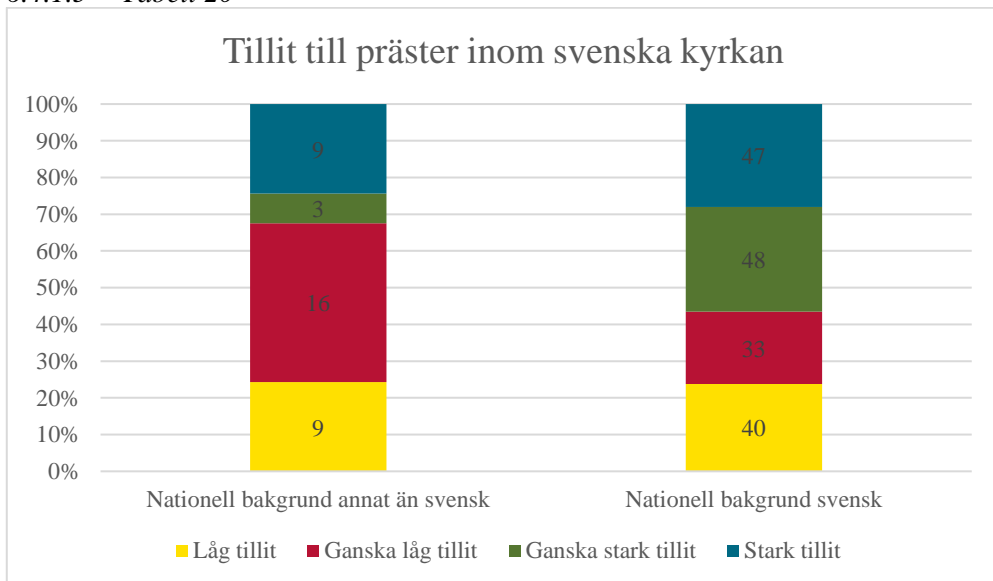

6.4.1.4 Tabell 19

Tilliten till judiska samfund och deras organisationer visar också på relativt låga tillitsnivåer. 63,9 % av alla respondenter visar på att ha en ganska låg till låg tillit. Bland dem med annan nationell bakgrund än svensk är det 32,4 % som svarat på sådant sätt att det uppvisar en ganska hög till hög tillitsnivå mot judiska samfund. Den siffran för de med svensk nationell bakgrund är på 36,9 %.

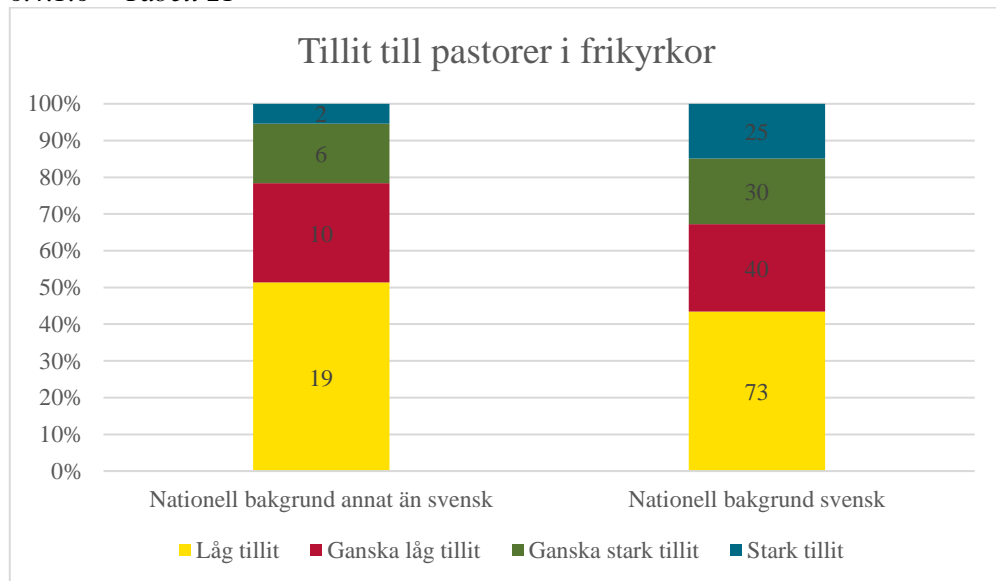
6.4.1.5 Tabell 20

Tilliten till präster i Svenska kyrkan visar på en uppdelning vad det gäller tilliten. Bland människor med annan nationell bakgrund än svensk är det 32,4 som visar ha en ganska hög till hög tillit. Bland dem som har svensk nationell bakgrund ligger det på 56,6 %. Bland det totala antalet respondenter blir den totala andelen med en ganska hög till hög tillit mot präster inom Svenska kyrkan på 52,2 %.

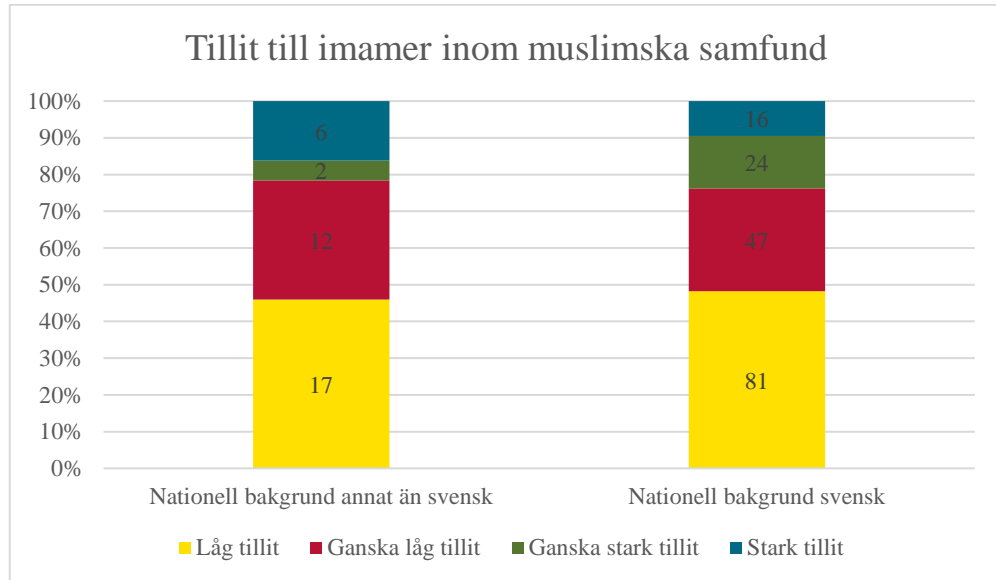
6.4.1.6 Tabell 21

Tilliten till pastorer i frikyrkor ser ut som tilliten till frikyrkor i allmänhet med en ganska hög andel som har låg tillit. Hela 69,3 % av alla respondenter menar sig ha en ganska låg eller låg tillitsnivå gentemot pastorer i frikyrkor. De respondenterna med annan nationell bakgrund än svensk är den andelen med låg eller ganska låg tillit på 78,4 % och för dem med svensk nationell bakgrund ligger siffran på 67,3 %.

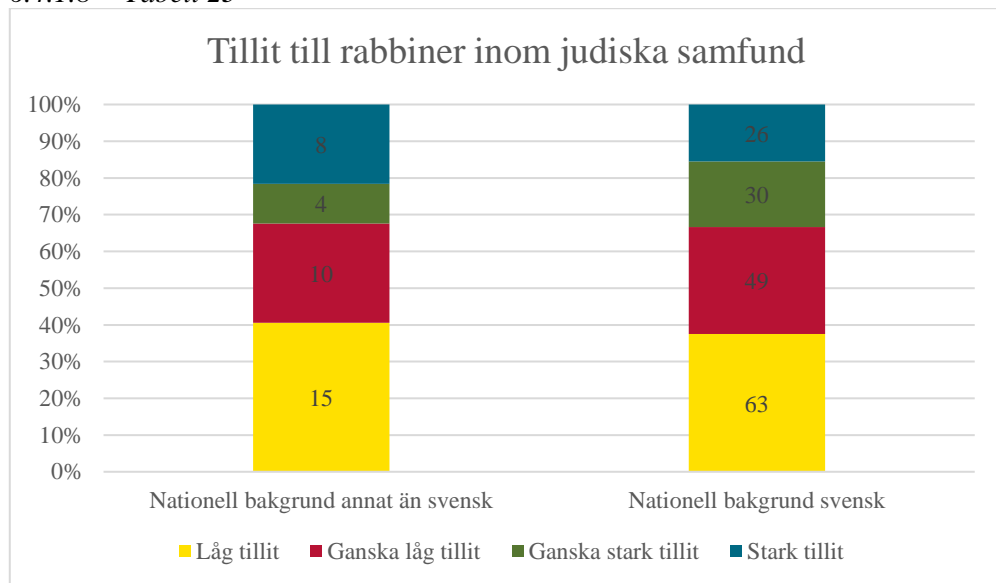

6.4.1.7 Tabell 22

Studien visar på relativt låga tillitsnivåer för imamer med 76,6 % som visar sig ha en ganska låg eller låg tillitsnivå till dem. Den 78,3 % av dem med en annan nationell bakgrund än svensk visar på en ganska låg eller låg tillit mot imamer. Enbart 21,7 % av dem med annan nationell bakgrund än svensk visar på en ganska hög eller hög tillit. Av dem med svensk nationell bakgrund visar 76,2 % en ganska låg eller låg tillitsnivå gentemot imamer.

6.4.1.8 Tabell 23

Även tilliten till rabbiner visade på en låg tillitsnivå. Utav alla respondenter svarade 66,8 % att de har en låg eller ganska låg tillitsnivå. Av de respondenter som svarade att de inte hade en annan nationell bakgrund än svensk var det 33,4% som menade att de hade en ganska hög eller hög tillit till rabbiner. Andelen bland respondenter som hade annan nationell bakgrund än svensk som hade ganska hög eller hög tillit till rabbiner var 32,4 %. Bland respondenter i åldrarna 46-60 var det 32,3 % som hade ganska hög eller hög tillit.

7 Analys och Slutsatser

7.1 Resultatsammanställningar

Som det tidigare kapitlet redogjorde varierar tillitsnivån beroende på ålder, nationell bakgrund och vilken fråga som respondenten svarar på. I det stora hela visar resultaten på tydliga skillnader i nivån av tillit mellan Svenska kyrkan och de övriga religiösa samfundet. En variation i tilliten går även att utläsa beroende på respondentens svar av ålder och nationell bakgrund.

7.1.1 Tillitsnivå skillnader mellan Svenska kyrkan och övriga religiösa samfund och deras religiösa ledare

Tillitsnivån till Svenska kyrkan är relativt hög i jämförelse med de övriga religiösa samfunden med 55 % av alla respondenter svarande att de har en ganska hög eller hög tillit. För alla de övriga samfunden kommer inte i närheten av den nivån av tillit. Inom tilliten till frikyrkliga samfund visar endast 24,7 % på en ganska hög eller hög tillit, för islamska samfund sjunker den siffran ytterligare till 23,3 %. För tilliten till judiska samfund sker dock en ökning till siffran 36,1 %.

Människor visar alltså på en högre tillit till Svenska kyrkan än övriga religiösa samfund med en ganska stor marginal. Den procentuella skillnaden mellan dem som har ganska hög eller hög tillit till Svenska kyrkan och till judiska samfund är 34 % den procentuella skillnaden mellan dem som har ganska hög eller hög tillit till Svenska kyrkan jämfört med dem som har ganska hög eller hög tillit till muslimska samfund är 57 %. De siffrorna visar på en stor skillnad mellan den tillit människor har till de olika samfunden.

Vad det gäller tilliten till religiösa ledare svarade 52,4 av alla respondenter att de hade en ganska hög eller hög tillit till präster inom Svenska kyrkan. Den siffran för tilliten till pastorer i frikyrkliga samfund är på 30,7 %. Resultaten visar att andelen med ganska hög eller hög tillit sjunker ytterligare för imamer inom muslimska samfund med 23,3 %. För rabbiner i judiska samfund ökar andelen igen men kommer bara till 33,1 %.

Andelen som visar på en ganska hög eller hög tillit till de religiösa ledarna följer samma trend som till samfunden med Svenska kyrkan ledande i andelen respondenter som menar sig ha en hög tillit till dem. Den procentuella skillnaden mellan dem som har en hög tillit till präster gentemot imamer ligger på 55,6 %. När det kommer till den procentuella skillnaden mellan tilliten till präster och rabbiner är den på 37 % vilket fortfarande är en hög andel men inte på samma nivå som mellan imamer och präster.

7.1.2 Tillitsnivå skillnader inom olika religiösa samfund och deras religiösa ledare beroende på ålder

När det kommer till ålderns påverkan på tilliten till såväl religiösa samfund som religiösa ledare är den lite utspridd men visar generellt på att yngre respondenter har en lägre tillit än vad äldre har.

I tilliten till Svenska kyrkan visar det sig att äldre har en högre tillit än yngre. Av respondenter inom åldrarna 61–80 har 75 % en ganska hög eller hög tillit medan för 16–23 ligger siffran på 46,1 %. Bland respondenterna som svarat i åldrarna 24-27 är det 58,3 % som visar på ganska hög eller hög tillit och för åldrarna 46-60 ligger det 70,9 %. Bland respondenter i åldrarna 28-30 ligger det på 46,2 % och för respondenter i åldrarna 31-45 ligger det på 31,3 %. Totalt uppvisar 46,1 % att de har en låg tillit till Svenska kyrkan. Majoriteten av dem som har en låg tillit tillhör de yngre åldersgrupperna.

Inom tilliten till frikyrkliga samfund fortsätter sambandet med att äldre respondenter visar på en högre tillit än yngre. Inom åldrarna 16-23 svarade 17,5 % att de hade ganska hög eller hög tillit medan respondenter inom åldrarna 61-80 ligger siffran på 35,7 %. Bland de i åldrarna 46-60 är det 32,3 % som har en ganska hög eller hög tillit. I åldrarna 24-27 uppger 27,4 % att de har en ganska hög eller hög tillit. Det intressanta är att bland dem i åldrarna 31-45 uppger enbart 6,3 % att de har en ganska hög tillit och ingen har hög tillit till frikyrkor. I det hela uppger 75,3 % av alla respondenter att de har en ganska låg eller låg tillit till frikyrkor.

Inom tilliten till muslimska samfund fortsätter sambandet med att äldre har en högre tillit än yngre men den stora majoriteten av alla respondenter visar på en låg tillitsnivå. 76,7 % av alla respondenter uppvisar en låg tillitsnivå till muslimska samfund. Alla i åldersgruppen 31-45 svarar att de har en ganska låg eller låg tillitsnivå till muslimska samfund. Åldersgruppen 46-60 och 61-80 visar högst tillit med 29 % respektive 35,7 % menande att de har en ganska hög eller hög tillit till muslimska samfund.

Tilliten till judiska samfund ökar marginellt från tilliten till frikyrkor och muslimska församlingar, med 63,9 % av alla respondenter uppvisande ganska låg eller låg tillitsnivå. De äldre åldersgrupperna visar på en högre tillitsnivå än de yngre, men fortfarande visar alla grupper på att en genomgående låg tillitsnivå finns inom dem till de olika religiösa samfunden och ledarna.

Tillitsnivån till de olika religiösa ledarna inom de olika samfunden ser ungefär likadan ut som för samfunden i helhet. Tilliten till präster inom Svenska kyrkan är relativt hög med 52,4 % av alla respondenter svarande att de har en ganska hög eller hög tillit. De äldre grupperna visar på högst nivåer av tillit där 64,6 % av de i åldrarna 46-60 tillhörande en högre tillitsnivå och 75 % av alla i 61-80 år. I de yngre åldrarna har 41,3 % för 16-23, 49 % för 24-27 och 53,9 % för 28-30 tillhörande högre tillitsnivåer. Bland dem i medelåldrarna har 43,8 % för 31-45 tillhörande högre tillitsnivåer och 64,6 % för 31-45.

Tilliten till pastorer i frikyrkor sjunker kraftigt med 69,3 % av alla respondenter visande på en låg tillitsnivå. Bland de yngre åldrarna visar 25,4 % inom 16-23 på högre tillitsnivåer. Bland 24-27 tillhör 35,2 % de högre tillitsnivåerna och 28-30 visar 30,8 %. 31-45 visar på lägst med enbart 6,3 % med en högre tillitsnivå. Inom 46-60 har 35,5 % en högre tillitsnivå och 61-80 har 42,8 % en högre tillitnivå gentemot pastorer.

Tilliten till imamer i muslimska samfund är låg med 76,7 % visande på en låg tillitnivå. Även här återfinns sambandet med att de äldre har en högre tillit än de yngre där 61-80 visar 28,5 % på en hög tillitsnivå och bland 16-23 ligger den siffran på 14,2%.

Tilliten till rabbiner i judiska samfund är marginellt högre än för imamer och och pastorer men av alla respondenter uppvisar 66,8 % en låg tillitsnivå. Sambandet med att de äldre åldersgrupperna har en högre tillitsnivå återfinns även bland tilliten till rabbiner.

Sammanfattningsvis visar de yngre åldrarna på en lägre tillitsnivå till alla de olika kategorierna medan de äldre visar på en högre tillit. Det sagt visar åldersgruppen 31-45 på den lägsta tillitsnivån med en genomgående låg tillitsnivå för alla kategorier utom Svenska kyrkan och präster tillhörande Svenska kyrkan.

7.1.3 Tillitsnivå skillnader inom olika religiösa samfund och deras religiösa ledare beroende på nationell bakgrund

Gällande tilliten till olika religiösa samfund observeras endast små skillnader mellan respondenter med svensk nationell bakgrund och respondenter med annan nationell bakgrund.

Tilliten till Svenska kyrkan ser liknande ut som när ålder är den faktor som används för att se tillitspåverkan. 56,6 % av de som enbart har en svensk nationell bakgrund visar på en ganska hög eller hög tillit till Svenska kyrkan och motsvarande ligger den siffran på 45,9 % för respondenter med en annan nationell bakgrund. Skillnaden i tilliten är tydlig men inte lika stor som exempelvis mellan åldersgruppen 61-80 och 16-23.

Tilliten till frikyrkor visar på samma trend som inom ålder med att en majoritet av respondenter uppger sig ha en generellt låg tillitsnivå. 89,2 % av de respondenter som har en annan nationell bakgrund än svensk visar på en låg tillitsnivå. Den siffran för dem med svensk nationell bakgrund ligger på 72 %.

Tilliten till muslimska samfund visar bland dem med en annan nationell bakgrund än svensk på låga tillitsnivåer med 81,1 % svarande att de har en låg tillitsnivå. Bland dem med enbart svensk nationell bakgrund ökar tilliten lite men respondenterna fortsätter ha en majoritet inom låga tillitsnivåer med 75,6 % av alla med enbart svensk nationell bakgrund visade på ganska låg eller låg tillit.

Inom tilliten till judiska samfund ökar tilliten lite i jämförelse med muslimska och frikyrkliga samfund. Bland respondenter med svensk nationell bakgrund

är det 63,9 % som visar på låga tillitsnivåer och bland respondenter med annan nationell bakgrund ligger den siffran på 67,5 %.

När det kommer till tilliten för präster inom Svenska kyrkan visar respondenter med en annan nationell bakgrund än svensk på låga nivåer av tillit med 67,5 % tillhörande kategorin ganska låg eller låg tillit. Bland respondenter med svensk nationell bakgrund visar istället 43,4 % på låga tillitsnivåer till präster. Att ha en annan nationell bakgrund verkar ha en betydelse vad det gäller tilliten och påverkar olika mycket på de olika kategorierna.

Tilliten till pastorerna i frikyrkor visar på låg tillit såväl bland de med svensk eller annan nationell bakgrund med 78,4 % av respondenter med annan nationell bakgrund visande på låga tillitsnivåer. Respondenter med svensk nationell bakgrund visar även på låg tillit med 67,3 %.

Tilliten till imamer visar även på låga tillitsnivåer med 76,2 % av respondenter med svensk nationell bakgrund visande på ganska låg eller låg tillit. Respondenter med annan nationell bakgrund har även de en låg tillitsnivå med 78,3 % visande på ganska låg eller låg tillit.

Gällande tillit till rabbiner visar 67,5 % av respondenter med annan nationell bakgrund än svensk på låga tillitsnivåer och den siffran för respondenter med svensk nationell bakgrund ligger på 71,2 %.

Sammanfattat är skillnaderna i tilliten mellan dem med svensk nationell bakgrund och dem med annan marginella. De största skillnaderna är gällande tilliten till Svenska kyrkan, präster och frikyrkor. De marginella skillnaderna gör att det inte går att säga något mer bestämt om att till exempel nationell bakgrund skulle ha ett samband med graden av tillit människor ger olika religiösa samfund.

7.2 Resultatens anledningar och orsaker

I rubriken har det gått att utläsa att genomgående visar respondenterna på låga nivåer av tillit till alla religiösa samfund och religiösa ledare med undantaget

för Svenska kyrkan. Anledningen för detta kan vara många och är av intresse då forskare som Holmberg och Rothstein (2015) och andra värderingsundersökningar visar på att Sverige har en hög allmän tillit. I enkäten som respondenterna svarade på visade 53.9 % av alla respondenter på en ganska hög eller hög allmän tillit vilket även bör innefatta religiösa institutioner och de människor som tillhör de. Loxbo (2014) och Putnam (2007) hade tankar om att den allmänna tilliten inte var allmän utan istället handlade om tillit till människor som liknar respondenterna själva. Den teorin får stöd i detta då Svenska kyrkan och präster inom Svenska kyrkan är de som respondenterna har högst tillit till. Med 55 % av alla respondenter visande på en högre tillitsnivå mot Svenska kyrkan är det möjligt att se ett samband med att det har med "identitet" att göra då Svenska kyrkan varit nära kopplad med den svenska staten. Thurfjell (2015: 33-34) tar upp i *Det gudlösa folket* att lojalitet mot Svenska kyrkan varit kopplad med nationalistiska och patriotiska känslor. Den tanken är troligtvis en anledning till den högre nivån på tillit som respondenterna har till Svenska kyrkan i jämförelse med de andra. Det är troligtvis även en anledning till att äldre respondenter visar på en högre tillit än yngre. Millenniumskiftet gjorde att Svenska kyrkan skildes från staten och blev fristående vilket gör att kopplingen mellan Svenska kyrkan och den svenska nationalismen troligtvis inte har lika stor betydelse.

När det kommer till de låga tillitsnivåerna på de övriga kategorierna finns det flera möjliga anledningar till hur det kommer sig. Att det är låga nivåer av tillit är något som Mångfaldsbarometern ger stöd för. Mångfaldsbarometern (2018) visar att ända sedan undersökningarna börjades har andelen med negativa syner på mångfald och religion ökat. Tydligast är synen på att islam vore en religion som inte passar in i det svenska samhället och är farlig (Mångfaldsbarometern 2018: 51). Det blir möjligt att se ett samband mellan att människor inte tycker det passar in i samhället och farligt till varför de har en låg tillit till muslimska samfund och imamer. När det kommer till den låga nivån av tillit

till frikyrkor och pastorer är det möjligt att också koppla till Thurfjell och tankarna om att Svenska kyrkan var kopplad till en svensk identitet medan frikyrkorna stod utanför det. Skandaler som exempelvis Knutbyhändelsen är en möjlig bidragande faktor till de låga tillitsnivåerna mot frikyrkorna och deras ledare. Det är även möjligt att de generellt låga tillitsresultaten är till följd utav sekulariseringen och att Sverige är ett starkt sekulariserat land. Genom moderniseringen kan människor få svar på frågor som tidigare enbart religion kunde svara på och nu när kyrkan inte är kopplad till staten har den inte lika stor dragningskraft (Berger 1990: 130-131). När det kommer till den generellt låga tilliten gentemot judiska samfund och rabbiner har de ändå en högre nivå av tillit än muslimska och frikyrkliga samfund. Anledningen till att det finns en generellt låg tillit till judiska samfund men fortfarande högre än mot muslimska och frikyrkliga samfund kan vara av liknande anledningar som tidigare. Sekulariseringen har ett samband med den minskade tillit människor har till religiösa samfund. Att judiska samfund ändå visar på en högre tillit än muslimska och frikyrkliga kan ha att göra med nyheter, då det sällan är judiska samfund som orsakar problem utan istället blir utsatta för svårigheter vilket gör att folk inte ser dem som lika farliga vilket bidrar till tilliten.

När det kommer till skillnaderna mellan respondenter som svarat att de hade en svensk eller annan nationell bakgrund är skillnaderna väldigt marginella vilket gör att det inte går att säga något riktigt. Då enkätfrågan var utformad på ett sätt som gjorde att information om icke-svenskars nationella bakgrund inte efterfrågades gör att det inte går att säga något om ifall nationalitet har en märkbar påverkan. Det går därför inte säga att nationell bakgrund har ett samband med tillitsnivån till de olika religiösa samfunden.

7.3 Teori

Individer bygger sin tillit till religiösa samfund utifrån individens egna kulturella bakgrund.

Av de resultat som denna undersökning visat på går det att urskilja vissa samband. Äldre har generellt större tillit till religiösa samfund än yngre och särskilt Svenska kyrkan har en särställning i respondenternas tillit. De sambanden stödjer Loxbos och Putnams tankar om att folk litat i större utsträckning på individer som liknar en själv mer än andra och Thurfjells tes om att Svenska kyrkan är kopplad till en svensk identitet. Det som märks med undersökningen är vilken särställning Svenska kyrkan har i Sverige gentemot andra religiösa samfund. Människor är mycket mer benägna till att visa tillit till Svenska kyrkan och deras präster än exempelvis muslimska samfund och imamer. Det kan bero på att muslimska samfund och imamer är längre ifrån individens egen kultur vilket gör att de känns mer främmande och därav gör att människor inte blir lika benägna till att lägga sin tillit till dem. Loxbo visade som exempel på hur när människor svarar på allmän tillit visade det på att den inte är allmän utan ger ett mått på tilliten till människor med liknande kulturella attribut (Loxbo 2015: 73-74). Det gör det möjligt att se sambandet till att varför människor litat mer på Svenska kyrkan än de övriga är för att den varit kopplad till den svenska identiteten som Thurfjell tar upp och hjälpt bidra till de kulturella värderingarna som finns i Sverige.

En tanke som uppstår är då varför tilliten till frikyrkor och pastorer är låg i jämförelse då även de har en stor del av svenska samhället. Anledningen till de låga nivåerna av tillit till frikyrkor i jämförelse kan vara att de aldrig varit kopplade till samhället i stort som Svenska kyrkan varit. Samtidigt har frikyrkorna i Sverige ofta varit flera och haft en mindre skara medlemmar i jämförelse med Svenska kyrkan vilket gjort att de fått en mer utstött status och därav blivit sett som avvikande från samhället. Alla de faktorerna har troligtvis ett samband med nivån av tillit frikyrkorna får.

8 Didaktisk reflektion

I läroplanen för gymnasiet inom religionskunskapsämnet tas det upp att ämnet har i syfte att eleverna ”ska ges möjlighet att reflektera över och analysera människors värderingar och trosföreställningar och därigenom utveckla respekt och förståelse för olika sätt att tänka och leva” (Skolverket 2011). Denna uppsats visar hur vi människor har vissa uppfattningar som kanske inte baseras på någon särskild anledning utöver okunskap. Uppsatsen hjälper till att visa att människors egna föruppfattade meningar kan påverka beslut. Denna uppsats kan ligga till grund för diskussion eller samtal kring de förutfattade meningar som vi människor har och därmed främja den demokratiska och bildande delen av gymnasiet. I Skolans värdegrund och uppgifter fastställs det att gymnasiet har i uppdrag att ”främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser” (Skolverket 2011). Med hjälp av denna uppsats kan lärare föra en diskussion kring hur det kommer sig tilliten ser olika ut beroende på vilket religiöst samfund personen tänker på. Den gör det även möjligt till att ta in andra tankar kring vilka faktorer som kan ligga bakom de olika tillitsnivåerna.

9 Avslutning

Hur litar människor på religiösa samfund? Det syftet har utgjort grunden för detta arbete. Det insamlade materialet med 205 respondenters svar på olika enkätfrågor har legat i grunden att besvara det övergripande syftet med arbetet och vad som visats är att tilliten är varierad med en högre tillit gentemot Svenska kyrkan och låga tillitsnivåer mot övriga religiösa samfund.

Tillitsnivån till de olika samfunden ser ut som följande med Svenska kyrkan och Präster givna mest tillit med 55 % av alla respondenter med högre tillitsnivåer gentemot Svenska kyrkan och 52,4 % av alla respondenter med högre tillitsnivåer gentemot präster. Därefter blir det låga nivåer av tillit till resterande. 75,3% visade på låga tillitsnivåer till frikyrkor och 69,3% visade

det mot pastorer inom frikyrkor. Gällande tilliten mot muslimska samfund och imamer visar 76,7 % av alla respondenter på låga tillitsnivåer. Till sist gällande tilliten till judiska samfunden ser tilliten ut som att 63,9 % av alla respondenter visar på låga tillitsnivåer och 66,8 % visar det mot rabbiner inom judiska samfund.

I övrigt visar det sig att ålder har ett visst samband med tillit att göra då genomgående för tilliten till de olika religiösa samfunden var det de äldre som visade på högst tillit. Kön och nationell bakgrund var också jämnt fördelat mellan de olika kategorierna vilket gör att de blir en god representation med ungefär lika många män och kvinnor i varje åldersgrupp. Även när det kom till nationell bakgrund var fördelningen jämnt utspridd med ungefär 15-20 % inom varje åldersgrupp med en annan nationell bakgrund än svensk. Vad det gäller nationell bakgrund visar det insamlade data på enbart små skillnader vilket gör att det inte går att säga att det finns något samband mellan graden av tillit till religiösa samfund beroende på nationell bakgrund utöver den svenska; då det inte går att veta vilken nationell bakgrund individerna har utifrån hur frågan i enkäten var utformad.

Det studien kan sägas visa är att ålder har ett samband med graden av tillit individer har till religiösa samfund och även att människor i större utsträckning litar på de religiösa samfunden som har liknande kulturella drag som individen själv har eller som de vill ha.

Avslutningsvis finns det fortfarande mycket att utforska vidare som vilka faktorer som ligger till grund för att ålder har ett samband med tilliten till religiösa samfund och deras ledare. Det hade även varit intressant att se ifall populationen var större om resultaten hade skilt på sig avsevärt eller om tillitsnivån inom kategorierna hade gett liknande resultat. Det hade varit intressant att utforska ifall tilliten till de religiösa samfund som ligger individer nära i kulturen är högre än till dem som är mer avskilda. Detta kunde göras genom att exempelvis intervjua människor av olika kulturella, religiösa och

nationella bakgrunder om vad de tänker och hur de litar på sitt eget och andra religiösa samfund.

Referenser

Ahmadi, Fereshteh och Palm, Irving. (2018). *Mångfaldsbarometern 2018*. Högskolan i Gävle.

Banerjee, Ritwik, (2016). *On the Interpretation of World Values Survey Trust Question: Global Expectations vs. Local Belief*. I IZA Discussion Paper No. 9872.

Berger, Peter L. (1969). *The sacred canopy: elements of a sociological theory of religion*. Garden City, N.Y.: Doubleday

Berggren, Niclas och Bjørnskov, Christian. (2011) "Is the importance of religion in daily life related to social trust? Cross-country and cross-state comparisons." I *Journal of Economic Behavior & Organization*. vol. 80, issue 3, 459–480. <file:///C:/Users/User/Downloads/1-s2.0-S0167268111001223-main.pdf>

Birks, Melanie & Mills, Jane (2015). *Grounded theory: a practical guide*. 2. ed. London: Sage

Bjørnskov, Christian. (2007). "Determinants of Generalized Trust: A Cross-Country Comparison." *Public Choice* 130, no. 1/2: 1-21. Accessed January 20, 2020. www.jstor.org/stable/27698039.

Brañas-Garza, Pablo. Rossi, Maximo. och Zaslaciver, Dayna. (2006) *Individual's religiosity enhances trust: Latin American evidence for the puzzle*.

Denscombe, Martyn. (2010). *The good research guide for small-scale social research projects*. 4th ed. Maidenhead: Open University Press

Eliasson, Annika (2018). *Kvantitativ metod från början*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur

European values survey. (2017). *European values study*.

<https://europeanvaluesstudy.eu/methodology-data-documentation/survey-2017/>

Loxbo, K. (2014) "Hög Generell Tillit och Låg Tolerans Mot Främlingar?"

Institutet för Statsvetenskap, Linnéuniversitetet. 68-85.

Miles-Touya, Daniel & Mussio, Irene & Rossi, Máximo, (2015). "**Trust and Confidence in Institutions: religious beliefs and educational attainment**," *Documentos de Trabajo (working papers)* 0515, Department of Economics - dECON.

Putnam, R., (2007): "E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century: The 2006 Johan Skytte Prize Lecture", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 30, No. 2:137-174. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9477.2007.00176.x>

Rothstein, B. och Holmberg, S. (2015). "Hög mellanmänsklig tillit I Sverige-
men inte bland alla" i Bergström, A. Oscarsson, H. Oskarson, M (red)
Fragment. Göteborgs Universitet: SOM-insitutet.

Skolverket, (2011). *Läroplan för gymnasieskolan (Gy11)*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan>

SOM-Insitutet, (2018). *Den nationella SOM-Undersökningen 2018*.

<https://som.gu.se/undersokningar/den-nationella-som-undersokningen>

Statistiska central byrån. *Befolkningsstatistik i sammandrag 1960–2018*

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/helarsstatistik--rikt/befolkningsstatistik-i-sammandrag/>

Thurfjell, David (2015). *Det gudlösa folket: de postkristna svenskarna och religionen*. Stockholm: Molin & Sorgenfrei

Thrane, Christer (2019). *Kvantitativ metod: en praktisk introduktion*. Första upplagan Lund: Studentlitteratur

Woodhead, Linda, Kawanami, Hiroko & Partridge, Christopher H. (red.) (2009). *Religions in the modern world: traditions and transformations*. 2. ed. London: Routledge

Bilagor:

Korstabell ålder och allmän tillit

	Låg tillit	Ganska låg tillit	Ganska hög tillit	Hög tillit
16-23	2	33	26	2
24-27	1	32	18	0
28-30	1	8	3	0
31-45	1	6	9	0
46-60	0	5	22	4
61-80	0	4	19	5

Korstabell nationell bakgrund och tillit

	Låg tillit	Ganska låg tillit	Ganska hög tillit	Hög tillit
Nationell bakgrund annan än Svensk	2	20	13	2
Nationell bakgrund Svensk	3	68	86	11

Korstabell partikulärtillit (grannar) och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska låg tillit	Ganska hög tillit	Hög tillit
Nationell bakgrund annan än Svensk	3	12	19	3
Nationell bakgrund Svensk	8	48	84	28

Korstabell partikulärtillit (grannar) och ålder

	Låg tillit	Ganska låg tillit	Ganska hög tillit	Hög tillit
16-23	4	26	28	5
24-27	5	22	20	4
28-30	1	4	5	3
31-45	0	5	8	3
46-60	0	3	22	6
61-80	1	0	20	7

Korstabell partikulärtillit (familj och vänner) och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska låg tillit	Ganska hög tillit	Hög tillit
Nationell bakgrund annan än Svensk	0	0	11	26
Nationell bakgrund Svensk	1	1	33	133

Korstabell partikulärtillit (familj och vänner) och ålder

	Låg tillit	Ganska låg tillit	Ganska hög tillit	Hög tillit
16-23	0	0	13	50
24-27	0	0	11	40
28-30	0	1	4	8
31-45	1	0	8	7
46-60	0	0	4	27
61-80	0	0	4	24

Korstabell tillit till religiösa samfund (Svenska kyrkan) och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	21	13		11	18
24-27	14	11		10	16
28-30	6	1		2	4
31-45	4	7		1	4
46-60	3	6		9	13
61-80	2	5		8	13

Korstabell tillit till religiösa samfund (frikyrkliga samfund) och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	36	16		9	2
24-27	25	12		7	7
28-30	7	2		2	2
31-45	11	4		1	0
46-60	15	6		6	4
61-80	8	10		6	4

Korstabell tillit till religiösa samfund (muslimska samfund) och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	31	20		7	5
24-27	27	11		10	3
28-30	8	2		2	1
31-45	11	5		0	0
46-60	16	6		4	5
61-80	11	7		7	3

Korstabell tillit till religiösa samfund (judiska samfund) och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	27	20		9	7
24-27	22	10		8	11
28-30	7	1		4	1
31-45	9	5		2	0
46-60	11	3		10	7
61-80	3	11		8	6

Korstabell tillit till präster inom Svenska kyrkan och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	22	15		15	11
24-27	13	13		9	16
28-30	4	2		4	3
31-45	5	4		6	1
46-60	3	8		6	14
61-80	2	5		11	10

Korstabell tillit till pastorer inom frikyrkor och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	34	13		11	5
24-27	20	13		9	9
28-30	7	2		2	2
31-45	12	3		1	0
46-60	14	6		4	7
61-80	5	11		9	3

Korstabell tillit till imamer inom muslimska samfund och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	28	26		4	5
24-27	25	10		9	7
28-30	7	2		2	2
31-45	11	4		1	0
46-60	17	5		3	6
61-80	10	10		6	2

Korstabell tillit till rabbiner inom judiska samfund och ålder

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska hög	Hög tillit
16-23	27	22		8	6
24-27	20	11		9	11
28-30	6	3		2	2
31-45	10	4		2	0
46-60	12	4		8	7
61-80	3	13		5	7

Korstabell tillit till Svenska kyrkan och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	9	11		10	7
Nationell bakgrund svensk	41	32		31	64

Korstabell tillit till frikyrkor och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	24	9		3	1
Nationell bakgrund svensk	78	43		28	19

Korstabell tillit till muslimska samfund och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark tillit	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	20	10		4	3
Nationell bakgrund svensk	84	43		26	15

Korstabell tillit till judiska samfund och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark tillit	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	16	9		7	5
Nationell bakgrund svensk	63	43		34	28

Korstabell tillit präster inom Svenska kyrkan och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark tillit	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	9	16		3	9
Nationell bakgrund svensk	40	33		48	47

Korstabell tillit till pastorer inom frikyrkor och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark tillit	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	19	10		6	2
Nationell bakgrund svensk	73	40		30	25

Korstabell tillit till imamer inom muslimska samfund och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark tillit	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	17	12		2	6
Nationell bakgrund svensk	81	47		24	16

Korstabell tillit till rabbiner inom judiska samfund och nationell bakgrund

	Låg tillit	Ganska tillit	låg	Ganska stark tillit	Stark tillit
Nationell bakgrund annat än svensk	15	10		4	8
Nationell bakgrund svensk	63	49		30	26